

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

Εξωτερικός και Εσωτερικός Έλεγχος – Σύγχρονες Λογιστικές Απάτες

της

Βαρελά Αικατερίνης

Επιβλέπων Καθηγητής: Νεγκάκης Χρήστος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Θεσσαλονίκη 2023

Αφιερώνεται στους γονείς μου,

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος για τις πολύτιμες γνώσεις και τη βοήθεια που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια της φοίτησης μου στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, καθώς με ώθησαν στη συγγραφή της παρούσας εργασίας και στην εκτενέστερη έρευνα της Ελεγκτικής Επιστήμης και του φαινομένου της Λογιστικής Απάτης στις οικονομικές οντότητες.

Ειδικότερα, θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς και πηγαίες ευχαριστίες μου στον Καθηγητή και Διευθυντή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής κ. Νεγκάκη Χρήστο για την επιστημονική καθοδήγηση, την στήριξη και άρτια συνεργασία, καθώς και για την επίβλεψη, τις πολύτιμες συμβουλές και την εποικοδομητική κριτική του κατά τη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας.

Τέλος, οφείλω να απευθύνω το μεγαλύτερο και θερμότερο ευχαριστώ στην οικογένεια μου για την κατανόηση, την αγάπη και τη στήριξη σε κάθε βήμα και απόφαση της ζωής μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο σύγχρονο και αρκετά περίπλοκο οικονομικό περιβάλλον, η Ελεγκτική αποτελεί έναν από τους πιο ενδιαφέροντες και σημαντικούς κλάδους της Λογιστικής Επιστήμης. Λόγω των έντονων ανησυχιών που προκύπτουν με την πάροδο των χρόνων, αναφορικά με την παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η παρουσία της Ελεγκτικής καθίσταται απαραίτητη, αφού συντελεί στην διασφάλιση της βιωσιμότητας, της λειτουργικότητας και της αποδοτικότητας των οντοτήτων, ενώ παράλληλα ενισχύει την διαφάνεια και την εγκυρότητα των χρηματοοικονομικών και λογιστικών της στοιχείων.

Η Ελεγκτική διαχωρίζεται σε δύο είδη ελέγχου, στον Εσωτερικό Έλεγχο και τον Εξωτερικό Έλεγχο. Ο Εσωτερικός Έλεγχος αποσκοπεί στην ενίσχυση των συστημάτων της οντότητας και την προστασία της από τυχόν κινδύνους, μέσα από τη διενέργεια ελέγχων, την παροχή συμβουλών και την βελτίωση των συστημάτων της οντότητας. Ενώ, ο Εξωτερικός Έλεγχος συμβάλλει στην πιστοποίηση της αξιοπιστίας των γνωστοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των λογιστικών στοιχείων και ανιχνεύει τυχόν σφάλματα ή παρατυπίες που παραποιούν την οικονομική εικόνα της οικονομικής μονάδας.

Η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πρόκειται για το πιο συνηθισμένο φαινόμενο στη Λογιστική Απάτη και αποτελεί μείζον ζήτημα, καθώς προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με την αξιοπιστία και την ακεραιότητα των διοικητικών και των ανώτερων στελεχών και με την επάρκεια του Εσωτερικού και του Εξωτερικού Ελέγχου, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που έχουν εμπλακεί στην απάτη ελεγκτικές εταιρείες και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί. Η συχνότητα εμφάνισης των Λογιστικών Απατών σε συνδυασμό με τα σύγχρονα οικονομικά σκάνδαλα, αποδεικνύουν πόσο καταλυτικό κρίνεται το έργο της Ελεγκτικής σε μια οντότητα.

Λέξεις κλειδιά : Ελεγκτική, Εσωτερικός Έλεγχος, Εσωτερικός Ελεγκτής, Εξωτερικός Έλεγχος, Εξωτερικός Ελεγκτής, Λογιστική Απάτη, Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, Χειραγώγηση, Παραποίηση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Στρατηγικές Πρόληψης Απάτης, Εταιρικά Σκάνδαλα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	7
1.1 Εισαγωγή στο Θέμα της Διπλωματικής Εργασίας.....	7
1.2 Σκοπός – Ερευνητικά Ερωτήματα της Διπλωματικής Εργασίας.....	8
1.3 Δομή της Διπλωματικής Εργασίας.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ – ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	16
3.1 Εισαγωγή.....	16
3.2 Εννοιολογικό Περιεχόμενο της Ελεγκτικής Επιστήμης.....	17
3.3 Αναγκαιότητα Ύπαρξης του Ελέγχου στις Οντότητες.....	19
3.4 Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας.....	21
3.5 Εξωτερικός Έλεγχος.....	22
3.5.1 Εξωτερικοί Ελεγκτές.....	23
3.5.2 Εξωτερικός Έλεγχος και Απάτη.....	25
3.6 Εσωτερικός Έλεγχος.....	26
3.6.1 Εσωτερικοί Ελεγκτές.....	28
3.6.2 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου.....	31
3.6.3 Εσωτερικός Έλεγχος και Απάτη.....	32
3.7 Συμπεράσματα.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΑΤΗ.....	35
4.1 Εισαγωγή.....	35
4.2 Εννοιολογικό Περιεχόμενο Λογιστικής Απάτης.....	35
4.3 Κατηγορίες Λογιστικής Απάτης.....	36
4.4 Τρίγωνο της Απάτης.....	38
4.5 Λόγοι Παρακίνησης στη Λογιστική Απάτη.....	40
4.6 Απάτη στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.....	41
4.7 Κίνητρα Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.....	42
4.8 Στρατηγικές Ανίχνευσης και Πρόληψης της Απάτης.....	46

4.9 Συμπεράσματα.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : ΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ LUCKIN COFFEE.....	50
5.1 Εισαγωγή.....	50
5.2 Χρηματοοικονομικά Στοιχεία και Μέθοδοι Παραποίησης.....	51
5.3 Ο ρόλος της Ελεγκτικής στο Σκάνδαλο.....	53
5.4 Συμπεράσματα.....	55
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ. .	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	59
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	59
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	59
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ.....	61
Ελληνική Αρθρογραφία.....	61
Ξενόγλωσση Αρθρογραφία.....	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1.1 Εισαγωγή στο Θέμα της Διπλωματικής Εργασίας

Η λογιστική απάτη αποτελεί ένα παγκόσμιο ζήτημα, που προβληματίζει και επηρεάζει τόσο τον επιχειρησιακό κόσμο όσο και το σύνθετο οικονομικό περιβάλλον, με αποτέλεσμα να εξελίσσεται σε σοβαρή απειλή για το σύνολο των οικονομικών οντοτήτων. Με κυρίαρχα φαινόμενα την παγκοσμιοποίηση των αγορών, τον έντονο ανταγωνισμό και τη μεγάλη συγκέντρωση κεφαλαίων, συνδυαστικά με την πολυπλοκότητα των συναλλαγών και της ανάπτυξης της τεχνολογίας, κρίνεται απαραίτητη η έγκυρη απεικόνιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των λογιστικών στοιχείων των οικονομικών μονάδων, ώστε να επιτυγχάνεται η ορθή πληροφόρηση των χρηστών τους, δηλαδή των μετόχων, των επενδυτών, των χρηματοοικονομικών αναλυτών κ.α.

Στην προσπάθειά τους να επιβιώσουν από τις απότομες οικονομικές αλλαγές, τις τραπεζικές κρίσεις και τις πιέσεις από το εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον, οι οντότητες συχνά καταφεύγουν στην «εύκολη λύση», δηλαδή στη χρήση δόλιων μεθόδων, ώστε να καταφέρουν να προσαρμοστούν άμεσα στα νέα δεδομένα. Η στροφή σε αθέμιτες ενέργειες μπορεί να οφείλεται σε διάφορα κίνητρα, είτε προσωπικά είτε ως προς όφελος της οντότητας, και η συνηθέστερη μορφή τους είναι μέσω της χειραγώγησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της οικονομικής μονάδας.

Η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται με τη νόθευση οποιουδήποτε οικονομικού μεγέθους που λαμβάνει χώρα στις λογιστικές καταστάσεις, σε λογαριασμούς όπως το Ενεργητικό και το Παθητικό του Ισολογισμού, καθώς και στα έσοδα και τα έξοδα των Αποτελεσμάτων Χρήσης. Έτσι, οι οντότητες εμφανίζουν αυξημένα κέρδη σε σύγκριση με τα πραγματικά, με αποτέλεσμα να προσελκύουν περισσότερους επενδυτές.

Με τις ποικίλες διαστάσεις και μορφές που μπορεί να έχει μια λογιστική απάτη, η ύπαρξη εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων στην οντότητα αποτελεί επιτακτική ανάγκη, ενώ ο ρόλος των ελεγκτών στην πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης συνίσταται ύψιστης σημασίας για την προστασία των δεδομένων και των περιουσιακών στοιχείων της οντότητας. Άλλωστε, μέσα από τη διενέργεια του ελέγχου και με την ορθή λειτουργία των συστημάτων

ελέγχου, διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων της οντότητας, η βιωσιμότητα και η αποτελεσματικότητά της, αλλά και η υγιής πορεία της στον επιχειρηματικό κλάδο.

Η αναγκαιότητα για ύπαρξη ελέγχων, ορίζει την Ελεγκτική ως έναν από τους σπουδαιότερους κλάδους της Λογιστικής Επιστήμης. Συντελείται από ένα σύνολο κανόνων και αρχών και αποσκοπεί στην παρακολούθηση και τη συμμόρφωση σχετικά με τις πολιτικές και τις θεσπισμένες αξίες των οικονομικών μονάδων, οι οποίες εξασφαλίζουν την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών της στοιχείων και την αποτελεσματική της λειτουργία. Διαχρονικά, το έργο της στην πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των λογιστικών απατών, έχει αποβεί καταλυτικό για την εξέλιξη των μονάδων, τόσο στις εγχώριες όσο και στις διεθνείς αγορές.

1.2 Σκοπός – Ερευνητικά Ερωτήματα της Διπλωματικής Εργασίας

Βασικός σκοπός της παρούσης Διπλωματικής Εργασίας, είναι η διερεύνηση της Λογιστικής Απάτης και η σχέση της με την Ελεγκτική. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται ενδελεχής παρουσίαση της Ελεγκτικής Επιστήμης, όπως αυτή ορίζεται από τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (Δ.Π.Ε.), και απόδειξη της σημασίας του Ελέγχου, μέσω των τεχνικών και των διαδικασιών που αξιοποιούν οι Εσωτερικοί και οι Εξωτερικοί Ελεγκτές. Επιπλέον, τονίζεται ο ρόλος και η ευθύνη που κατέχουν οι Ελεγκτές, οι οποίοι, όντας άρτια εκπαιδευμένοι, προσπαθούν να ανιχνεύσουν, να αποτρέψουν και να αντιμετωπίσουν τις τυχόν λογιστικές παρατυπίες στην οικονομική οντότητα, ενισχύοντας έτσι την αξιοπιστία των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται το φαινόμενο της Λογιστικής Απάτης, κυρίως μέσω της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των οντοτήτων, και αποκαλύπτονται τα κίνητρα και τα τεχνάσματα των δραστών, οι οποίοι προέρχονται είτε από το εξωτερικό είτε από το εσωτερικό περιβάλλον της οντότητας, ώστε να χειραγωγήσουν τα δεδομένα που γνωστοποιούνται στους ενδιαφερόμενους χρήστες. Μέσα από τη μελέτη και την έρευνα της ελληνικής και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας, γίνεται λόγος για τις στρατηγικές ανίχνευσης, πρόληψης και αντιμετώπισης της Λογιστικής Απάτης.

Για την καλύτερη κατανόηση του έργου και της συμμετοχής του Ελέγχου στην πρόληψη και την ανίχνευση της Λογιστικής Απάτης, μελετάται η περίπτωση του σκανδάλου της Luckin Coffee, που αποκαλύφθηκε το 2020.

Με τη μελέτη της Ελεγκτικής Επιστήμης και της Λογιστικής Απάτης, γίνεται προσπάθεια να απαντηθούν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα :

1. Γιατί κρίνεται αναγκαίος ο Έλεγχος στις οντότητες και ποιος είναι ο ρόλος του στην ανίχνευση και την πρόληψη της Απάτης;
2. Τι είναι η Λογιστική Απάτη και ποιοι είναι οι λόγοι που οδηγούν κάποιον στη διενέργειά της;
3. Ποιες στρατηγικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον έγκαιρο εντοπισμό και την πρόληψη της Απάτης;

1.3 Δομή της Διπλωματικής Εργασίας

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία ασχολείται με την Ελεγκτική Επιστήμη, και πιο συγκεκριμένα με τα μέρη στα οποία διακρίνεται, δηλαδή τον Εξωτερικό και τον Εσωτερικό Έλεγχο, καθώς και με το παγκόσμιο φαινόμενο της Λογιστικής Απάτης στις οικονομικές οντότητες και αποτελείται από πέντε κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια εισαγωγή στο αντικείμενο της Διπλωματικής Εργασίας, ενώ αναλύεται ο σκοπός και η δομή αυτής και αναγράφονται τα ερευνητικά ερωτήματα που καλείται να απαντήσει η εργασία αυτή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρεται η βιβλιογραφική επισκόπηση, όπου αναλύεται η ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία και αρθρογραφία, που αξιοποιήθηκε για την συγγραφή της συγκεκριμένης εργασίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύεται το εννοιολογικό περιεχόμενο της Ελεγκτικής Επιστήμης και του Ελέγχου, μέσα από τη χρήση επιστημονικών ορισμών, τονίζεται η αναγκαιότητα ύπαρξής τους και αναφέρεται ο Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας, που αποτελεί οδηγό για την συμπεριφορά των Ελεγκτών. Έπειτα, αναλύεται η έννοια του Εξωτερικού Ελέγχου και ο ρόλος των Εξωτερικών Ελεγκτών σε μια οικονομική οντότητα και συσχετίζεται το έργο των Εξωτερικών Ελεγκτών με την απάτη. Στη συνέχεια, γίνεται λόγος για τον Εσωτερικό Έλεγχο, όπου παρουσιάζεται το εννοιολογικό του πλαίσιο και ο ρόλος των Εσωτερικών Ελεγκτών, ενώ δίνεται έμφαση στη σχέση του Εσωτερικού Ελέγχου με την απάτη.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, αφού πραγματοποιείται μια ενδελεχής ανάλυση στην έννοια της Λογιστικής Απάτης και στις κατηγορίες που διαχωρίζεται, αναφέρεται η θεωρία του Τριγώνου της Απάτης και αποκαλύπτονται οι λόγοι που παρακινούν κάποιον στη χρήση

δόλιων ενεργειών. Επιπροσθέτως, το κεφάλαιο αυτό επικεντρώνεται στη πιο συνηθισμένη μορφή απάτης, την παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, στα κίνητρα που ωθούν κάποιον στην διενέργεια απάτης, αλλά και στις στρατηγικές ανίχνευσης και πρόληψης από αυτή.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, ερευνάται το σκάνδαλο της Luckin Coffee. Πιο συγκεκριμένα, αναγράφεται συνοπτικά το ιστορικό της και οι επιπτώσεις της απάτης στην οντότητα, ενώ παρατίθενται οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν για την διενέργεια της απάτης και ο ρόλος του Εσωτερικού και του Εξωτερικού Ελέγχου στον εντοπισμό της.

Τέλος, η Διπλωματική Εργασία ολοκληρώνεται με την διεξαγωγή των συμπερασμάτων που προέκυψαν και την παράθεση της σχετικής ελληνικής και ξενόγλωσσας βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας, που αξιοποιήθηκε για τη συγγραφή της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Όντας ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της Λογιστικής Επιστήμης και ένα από τα πιο αξιόπιστα μέσα πρόληψης της Απάτης στις οικονομικές μονάδες, η Ελεγκτική αποτελεί ένα αρκετά δημοφιλές και ενδιαφέρον αντικείμενο μελέτης για πολλούς ερευνητές, ακαδημαϊκούς και επιστήμονες του κλάδου αυτού. Μελετώντας τις πηγές, όπως αυτές αντλήθηκαν από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία και αξιοποιήθηκαν για την εκπόνηση της παρούσης εργασίας, έγινε αντιληπτό ότι η Ελεγκτική και η Λογιστική Απάτη ως επιμέρους έννοιες, αν και από βιβλιογραφικής άποψης εμφανίζουν ελάχιστες διαφοροποιήσεις, το περιεχόμενό τους παρουσιάζει έντονη ομοιότητα.

Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τους Νεγκάκη Χ. και Ταχυνάκη Π. (2017), η Ελεγκτική Επιστήμη ορίζεται ως «το σύνολο των αρχών, κανόνων και ενεργειών δια των οποίων – απορреουσών από βαθειάν γνώσιν της Οικονομικής των Εκμεταλλεύσεων (Επιχειρήσεων), της Λογιστικής και του Δικαίου (Εμπορικού, Αστικού, Φορολογικού) διενεργείται η εξέλεξις (Verification) εμπορικών βιβλίων, οικονομικών καταστάσεων, λογιστικών και συναφών στοιχείων, προς διαπίστωσιν πράξεων ή παραλείψεων και συναγωγήν ητιολογημένων συμπερασμάτων σχετικών προς οικονομικήν τίνα διαχείρισιν». Στο σύγγραμμα αυτό, παρουσιάζεται εκτενέστερα το εννοιολογικό πλαίσιο και το αντικείμενο της Ελεγκτικής Επιστήμης, τονίζεται η συμβολή των ελεγκτικών διαδικασιών στις οικονομικές μονάδες και η σπουδαιότητα του έργου των Ελεγκτών και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις ευθύνες των Ελεγκτών και στο φαινόμενο της Λογιστικής Απάτης.

Με βάση τους Τσακλάγκανο Α. και Σπαθή Χ. (2015), η ύπαρξη του ελέγχου στις οικονομικές οντότητες, τόσο εσωτερικού όσο και εξωτερικού, αποτελεί επιτακτική ανάγκη, αφού αποσκοπεί στον περιορισμό της απάτης και των σφαλμάτων, της κατάχρησης των κεφαλαίων και των περιουσιακών στοιχείων και στην βιωσιμότητα και την αποδοτική λειτουργία της οντότητας. Ειδικότερα, αναφέρονται στην έννοια της Ελεγκτικής μέσω ποικίλων απόψεων, επισημαίνοντας την σημασία του καθήκοντος του Εξωτερικού και του Εσωτερικού Ελέγχου.

Ο Καραμάνης Κ. (2008), μέσα από το σύγγραμμά του προσεγγίζει τον Έλεγχο ως μια σύνθετη διαδραστική διαδικασία συλλογής ελεγκτικών τεκμηρίων και εφαρμογής επαγγελματικής κρίσης. Τονίζει πως, πέρα από το κατεξοχήν αντικείμενο της Ελεγκτικής και

Λογιστικής, ο Έλεγχος εξετάζει το σύνολο των πτυχών της οντότητας, στηρίζεται στην προσεκτική ανάλυση των κινδύνων στην ελεγχόμενη οντότητα, καθώς και σε ένα διεπιστημονικό γνωστικό χώρο που εκτείνεται μέχρι τη Διοίκηση των Επιχειρήσεων, τη Χρηματοοικονομική, την Πληροφορική, τα Οικονομικά και το Δίκαιο.

Ο Καζαντζής Χ. (2006) στο σχετικό σύγγραμμα, ασχολείται με το εννοιολογικό περιεχόμενο της Ελεγκτικής και του Ελέγχου, ενώ παράλληλα αναλύει την Λογιστική Απάτη, τόσο αναφορικά με τις κατηγορίες που διαχωρίζεται όσο και με τα κίνητρα που ωθούν κάποιον στην διάπραξή της. Συγκεκριμένα, αναφέρει την Απάτη ως νομική έννοια και την διατυπώνει ως « το αδίκημα που συνίσταται στην παραπλάνηση κάποιου ατόμου με απατηλά μέσα (απόκρυψη, παρασιώπηση ή παραποίηση αληθινών στοιχείων ή εμφάνιση αναληθών στοιχείων ως αληθινών), με σκοπό το άμεσο ή έμμεσο όφελος του διαπράττοντος την απάτη».

Ο Παπαστάθης Π. (2003), αναφέρει τον Εσωτερικό Έλεγχο ως ένα εργαλείο σύγχρονης και αποτελεσματικής Διοίκησης, αφού κρίνεται απαραίτητος για την αντιμετώπιση των καθημερινών προκλήσεων που προβληματίζουν τις οικονομικές μονάδες. Επιπροσθέτως, παρουσιάζει μια σειρά καινοτομιών και πρακτικών βημάτων Εσωτερικού Ελέγχου, χάρη στις οποίες θα δοθεί η δυνατότητα στους επαγγελματίες Εσωτερικούς Ελεγκτές να συμβάλουν στην καλύτερη διαχείριση των κινδύνων και την αναβάθμιση του Συστήματος Εταιρικής Διακυβέρνησης, που είναι το ζητούμενο σε κάθε Διοίκηση.

Σύμφωνα με το βιβλίο του, ο Soltani B. (2007) παρέχει μια προσεκτικά ισορροπημένη παρουσίαση της Ελεγκτικής θεωρίας και πρακτικής, αναλύει το ρόλο των Εξωτερικών Ελεγκτών σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον και επικεντρώνεται στην ανάγκη επέκτασης του ρόλου του πέρα από τους παραδοσιακούς Ελέγχους στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Επίσης, παρουσιάζει τον Εξωτερικό Έλεγχο με καινοτόμο τρόπο, δίνοντας μεγάλη έμφαση στα θεωρητικά και διεθνή ζητήματα, ενώ εστιάζει στην κάλυψη των θεμελιωδών θεμάτων σε σχέση με το πλαίσιο και την εννοιολογική δομή του Ελέγχου, παρά τις λεπτομέρειες των παραδοσιακών προσεγγίσεων του Ελέγχου.

Ο Wells J. (2017), αναλύει εκτενώς την έννοια της Απάτης, ενώ αναφέρεται στις ποικίλες μεθόδους που χρησιμοποιούνται και τους τρόπους πρόληψης και εξάλειψής της.

Οι Smieliauskas W. και Bewley K. (2016), καλύπτουν σε βάθος τις θεμελιώδεις έννοιες και τις τεχνικές του Ελέγχου, στο πλαίσιο των τρεχουσών εξελίξεων που επηρεάζουν το επάγγελμα και την πρακτική του Ελεγκτή. Μέσα από το σύγγραμμά τους, δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην ηθική αναφορά, στον Έλεγχο βάσει κινδύνου και στην ανεξαρτησία του

Ελεγκτή, αναγνωρίζοντας τη σημασία ανάπτυξης των δεξιοτήτων επαγγελματικής κρίσης και λήψης αποφάσεων στη χρηματοοικονομική αναφορά.

Οι Porter B., Simon J. και Hatherly D. (2014), περιγράφουν και εξηγούν τη φύση της Ελεγκτικής και τις αρχές των ελεγκτικών διαδικασιών. Επιπλέον, παρουσιάζουν επίκαιρες πτυχές του Ελέγχου, όπως η νομική ευθύνη, ο ελεγκτικός κίνδυνος, ο ποιοτικός έλεγχος και τον αντίκτυπο της τεχνολογικής πληροφορίας.

Ο Jones M. (2012), επικεντρώνεται στην σημασία της Λογιστικής Επιστήμης για την αφομοίωση της Απάτης, τονίζει την διαφορά της Απάτης από τη Δημιουργική Λογιστική και υποδεικνύει ορισμένα αξιοσημείωτα σκάνδαλα που αποκαλύφθηκαν εντός των τελευταίων δεκαετιών.

Σύμφωνα με τον Rezaee Z. (2005), η εμφάνιση Λογιστικής Απάτης σε μια οντότητα, και πιο συγκεκριμένα η χειραγώγηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες ζημίωσης της εικόνας της οντότητας, αφού δημιουργεί αμφιβολίες για την αξιοπιστία της και πλήττει την εμπιστοσύνη των ενδιαφερόμενων χρηστών προς αυτή. Επιπλέον, ο συγκεκριμένος αναφέρει τους τρόπους και τα κίνητρα παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ενώ δίνει έμφαση στις στρατηγικές ανίχνευσης και πρόληψης της απάτης. Μερικές από τις στρατηγικές πρόληψης της απάτης είναι η εταιρική διακυβέρνηση, η ύπαρξη αξιόπιστων και αποτελεσματικών Συστημάτων Εξωτερικού και Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και η δυνατότητα επικράτησης της οντότητας υπό συνθήκες έντονου ανταγωνισμού.

Οι Asiedu K. και Deffor E. (2017), τονίζουν ότι η ορθή εφαρμογή και τήρηση των θεσπισμένων νόμων και αρχών σε συνδυασμό με την ανεξαρτησία του ελέγχου, συντελούν στην αποδοτικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και στον μετριασμό της Απάτης, τόσο από την Διοίκηση και τα ανώτερα στελέχη όσο και από το εργατικό δυναμικό. Το πόρισμα αυτό, προέκυψε από μία μελέτη που πραγματοποιήθηκε στους οργανισμούς δημόσιου τομέα της Γκάνα, όπου μέσω ενός μοντέλου εξισώσεων αναλύθηκε η σχέση της διαφθοράς και της αποτελεσματικής λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου.

Στο άρθρο της, η Dumitru M. (2016) ισχυρίζεται πως η ενίσχυση της επάρκειας του Εσωτερικού Ελέγχου, ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η διαδικασία του ελέγχου στις οικονομικές οντότητες, γίνεται μέσω της κατάρτισης των επαγγελματιών. Παράλληλα, υποστηρίζει ότι τα επιθυμητά αποτελέσματα προέρχονται από την κατάρτιση εξειδικευμένων εργαζομένων στις αντίστοιχες θέσεις εντός της οντότητας και πως η τήρηση των θεσπισμένων αρχών και κανόνων συντελούν στην εγκυρότητα των πληροφοριών που

λαμβάνουν οι Εσωτερικοί Ελεγκτές, οι οποίοι με τη σειρά τους θα είναι σε θέση να συντάξουν τα ανάλογα συμπεράσματα με ασφάλεια.

Οι Cendrowski H., Martin J. και Petro L. (2015), κάνουν λόγο για τον περιορισμό και την παρεμπόδιση της Απάτης, αλλά και την σημασία του Εσωτερικού Ελέγχου στην αποτροπή της, και αναφέρουν ενδελεχώς τη θεωρία του «Τρίγωνου της Απάτης».

Οι Petraşcu D. και Tieanu A. (2014), αναφέρονται στον ρόλο του Εσωτερικού Ελεγκτή και στα οφέλη ύπαρξης ενός λειτουργικού Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου στην οικονομική μονάδα. Επίσης, δίνουν έμφαση στην αποτελεσματική εφαρμογή των ελεγκτικών διαδικασιών και τονίζουν την συμβολή του Εσωτερικού Ελεγκτή στον εντοπισμό και την πρόληψη της Απάτης.

Σύμφωνα με τη μελέτη των Breger D., Edmonds M. και Ortegren M. (2020), όπου εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζονται οι αντιλήψεις των Εξωτερικών Ελεγκτών σχετικά με τον Εσωτερικό Έλεγχο, οι Εξωτερικοί Ελεγκτές υπαινίσσονται ότι οι εσωτερικές ελεγκτικές διαδικασίες είναι πιο αντικειμενικές και ακριβείς, ιδιαίτερα όταν αυτές συνεικονίζονται με τα θεσπισμένα πρότυπα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Έτσι, διευκολύνεται το έργο των Εξωτερικών Ελεγκτών, οι οποίοι από την μεριά τους δηλώνουν μεγαλύτερη προθυμία να βασίσουν τον έλεγχο τους στις πληροφορίες που λαμβάνουν από τον Εσωτερικό Έλεγχο, και παράλληλα μειώνονται τα έξοδα για την διεκπεραίωση του Εξωτερικού Ελέγχου της οικονομικής μονάδας.

Σε μια έρευνα που διεξάχθηκε σε ένα δείγμα εισηγμένων οντοτήτων στο χρηματιστήριο Αθηνών από τους Δρογαλάς Γ., Παζάρσκη Μ., Αναγνωστοπούλου Ε. και Παπαχρήστου Α. (2017), αναφορικά με τη συσχέτιση των αποτελεσματικών ελέγχων με τις ευθύνες των Εσωτερικών Ελεγκτών και τον ρόλο τους στον εντοπισμό της Απάτης, προκύπτει ότι η έγκαιρη διάγνωση και πρόληψη από την Απάτη είναι απόρροια της σωστής εκπαίδευση των Εσωτερικών Ελεγκτών και του αποδοτικού Ελέγχου και κρίνονται καθοριστικές για τις χώρες που βιώνουν οικονομική κρίση.

Στην μελέτη ενός δείγματος 229 Εσωτερικών Ελεγκτών που εργάζονται σε οικονομικές μονάδες εισηγμένες στο χρηματιστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου σε συνδυασμό με τις ετήσιες οικονομικές τους αναφορές, οι Alzeban A. και Sawan N. (2016) ερευνούν τη συσχέτιση μεταξύ των αμοιβών που λαμβάνουν οι Εξωτερικοί Ελεγκτές με την τήρηση των προτύπων από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές στις ελεγκτικές διαδικασίες. Ως πόρισμα της μελέτης αυτής, προέκυψε ότι η τήρηση των προτύπων του Εσωτερικού Ελέγχου και ο καθορισμός των δαπανών για τη διενέργειά του εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα των ελέγχων, επηρεάζοντας κατά συνέπεια τις αμοιβές των Εξωτερικών Ελεγκτών.

Σε έρευνα με χρήση ενός δείγματος 53 ελεγκτών από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα που πραγματοποιήθηκε από την Halbouni S. (2015), εξετάστηκε η υπευθυνότητα των Εσωτερικών και των Εξωτερικών Ελεγκτών σχετικά με το έργο τους, καθώς και οι διαδικασίες ελέγχου που χρησιμοποιούν για την ανίχνευση και την αποτροπή της απάτης στην οικονομική μονάδα. Από την έρευνα αυτή, προέκυψε ότι οι διαδικασίες ελέγχου που εφαρμόζουν οι Εξωτερικοί Ελεγκτές είναι συγκριτικά αυστηρότερες από εκείνες των Εσωτερικών Ελεγκτών, παρά το γεγονός ότι οι Εσωτερικοί Ελεγκτές φέρουν μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης στον εντοπισμό της δολιοφθοράς.

Ο Wang J. (2020), ερευνά εκτενέστερα την περίπτωση του εταιρικού σκανδάλου της Luckin Coffee και αναφέρει πως αρκετές από τις εκατοντάδες εκατομμύρια σε δολάρια πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο έτος 2019 ήταν «κατασκευασμένες», με αποτέλεσμα την εξάλειψη περίπου του 75% της αξίας των μετοχών της οντότητας.

Η Chung E. (2021), πραγματοποιεί μια μελέτη περίπτωσης σχετικά με το σκάνδαλο της Luckin Coffee, όπου αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η οντότητα διέπραξε την απάτη, εμβαθύνοντας την μελέτη του με την παρουσίαση των γεγονότων, των παραπονημένων χρηματοοικονομικών στοιχείων, των οικονομικών παραπτωμάτων και των τεχνικών που χρησιμοποιήθηκαν στην παραποίηση των λογιστικών καταστάσεων. Επιπροσθέτως, αναφέρει με λεπτομέρειες τις ευθύνες που αντιστοιχούν στα εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή την Διοίκηση, τους Αναλυτές, τους Εσωτερικούς και Εξωτερικούς Ελεγκτές και την Επιτροπή Ελέγχου.

Σε ένα άρθρο του, ο Maze J. (2022) αναφέρεται στη Λογιστική Απάτη της εταιρίας Luckin Coffee και για το πως αυτή κατάφερε να βγει από τη χρεοκοπία δύο χρόνια μετά από το λογιστικό σκάνδαλο. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει την ιστορία της κινέζικης αλυσίδας καφέ, πως αυτή εξελίχθηκε και επεκτάθηκε τόσο ώστε να θεωρείται ανταγωνιστής των Starbucks, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αποκαλύφθηκε η απάτη που διαπράχθηκε από την ίδια με σκοπό την αύξηση των κερδών και των πωλήσεών της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ – ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

3.1 Εισαγωγή

Ο αυξανόμενος ρυθμός εμφάνισης του φαινομένου της Απάτης, σε συνδυασμό με τη ραγδαία εξέλιξη της οικονομίας, καθιστούν απαραίτητη την ύπαρξη ενός αποτελεσματικού Συστήματος Ελέγχου στις οικονομικές οντότητες. Οι συχνότεροι παράγοντες που οδηγούν τους πολίτες στην κατ' εξακολούθηση χρήση δολίων πρακτικών, είναι η έντονη πίεση για ανάπτυξη, ο αλλεπάλληλος ανταγωνισμός που χαρακτηρίζει ιδιαίτερα τον οικονομικό κλάδο, καθώς και το μόνιμο άγχος που κατακλύζει τους επιχειρηματίες αναφορικά με την κατάρριψη των προσωπικών τους στόχων και την απόκτηση ενός αξιόλογου ονόματος στην αγορά. Βάσει αυτών, είναι εμφανώς απαραίτητη η ύπαρξη ενός λειτουργικού Συστήματος Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου στις οικονομικές οντότητες, τόσο για τις ίδιες όσο και για το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον.

Ο Εξωτερικός Έλεγχος αποτελεί μια κοινή πρακτική σε οικονομικές μονάδες και ιδρύματα, όπου καταξιωμένοι Ορκωτοί Ελεγκτές/ Λογιστές, εκτός της οντότητας, αξιολογούν την ορθή λειτουργία σε σχέση με τη δραστηριότητα και το κανονιστικό πλαίσιο της μονάδας. Στοιχειώδες εγχείρημά του, είναι ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας οντότητας, η έκθεση αποδοχών των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και η παροχή πρόσθετων πιστοποιήσεων σχετικά με το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης και των λοιπών συστημάτων που αξιοποιούνται από εκείνη. Με την ολοκλήρωση του ελέγχου συντάσσονται σχετικές εκθέσεις, οι οποίες δημοσιοποιούνται μαζί με τις προβλεπόμενες από τη νομοθεσία εκθέσεις της οικονομικής μονάδας.

Στο σύγχρονο και ασταθές επιχειρησιακό περιβάλλον, οι οικονομικές μονάδες έρχονται αντιμέτωπες με ποικίλους κινδύνους και μάχονται καθημερινά για την επιβίωσή τους, η οποία καθίσταται δύσκολη με την απουσία ενός λειτουργικού και εκσυγχρονισμένου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Η εύρεση αποτελεσματικών και καινοτόμων στρατηγικών για την εκπλήρωση των επιχειρησιακών στόχων, αποτελούν τα εργαλεία επιτυχίας, τόσο την επιβίωση όσο και την ανάπτυξη των οντοτήτων, και συντελούν στην άμεση και αποδοτική διαχείριση του κινδύνου. Ο Εσωτερικός Έλεγχος δεν περιορίζεται μόνο σε έναν τυπικό οικονομικό έλεγχο, αλλά λειτουργεί συμβουλευτικά σύμφωνα με το ευρύτερο πλαίσιο της

Ελεγκτική Επιστήμης, ενώ διαπρέπει για τις σύγχρονες μεθόδους σκέψης του και το διοικητικό του πνεύμα.

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι, η περιγραφή του εννοιολογικού πλαισίου του Ελεγκτικής Επιστήμης και του Ελέγχου, ενώ γίνεται αναφορά στους λόγους που καθιστούν αναγκαία την ύπαρξη τους στις οντότητες και στον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας που καθορίζει την συμπεριφορά των Ελεγκτών. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα δύο είδη Ελέγχου, ο Εξωτερικός και ο Εσωτερικός Έλεγχος. Πιο αναλυτικά, πραγματοποιείται εκτενέστερη αναφορά στον Εξωτερικό Έλεγχο και τους Εξωτερικούς Ελεγκτές, ενώ αναφέρεται η σχέση του με την Απάτη. Έπειτα, αναλύεται ο Εσωτερικός Έλεγχος και ο ρόλος των Εσωτερικών Ελεγκτών, τονίζεται η σημασία ύπαρξης ενός αποτελεσματικού Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και γίνεται αναφορά στη σχέση των Εσωτερικών Ελεγκτών με την Λογιστική Απάτη. Το κεφάλαιο κλείνει με την παράθεση των προσωπικών πορισμάτων σχετικά με την Ελεγκτική, τον Εξωτερικό και τον Εσωτερικό Έλεγχο.

3.2 Εννοιολογικό Περιεχόμενο της Ελεγκτικής Επιστήμης

Οι απαιτήσεις της αγοράς, ο συνεχής ανταγωνισμός, η έντονη επιθυμία για ανάπτυξη και επίτευξη των προσωπικών στόχων και προσδοκιών των επιχειρηματιών, κατέστησε απαραίτητη την ύπαρξη νέων μεθόδων, που θα στοχεύουν στην ορθότερη συνεργασία μεταξύ των οντοτήτων, αλλά και στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος λογιστικής παρακολούθησης. Ένα ολοκληρωμένο σύστημα παροχής οικονομικών πληροφοριών συνεπάγεται με υποχρεωτικό έλεγχο της λειτουργικότητάς του και πιστή εφαρμογή και υιοθέτηση ορισμένων κανόνων και αρχών, γνωστά και ως Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Έρευνας (Δ.Π.Χ.Α.) στο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ).

Βέβαια, οι κανόνες και οι αρχές δεν παραμένουν απaráλλακτες, αντιθέτως επιδέχονται επανεξέταση, αναπροσαρμογή και αναδιατύπωση βάσει των οικονομικών μεταβολών. Ως εκ τούτου, η σωστή εφαρμογή των κανόνων και των θεσπισμένων αρχών επαληθεύει την εγκυρότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ενώ η παρακολούθηση γίνεται μέσω του αξιόπιστου και ανεξάρτητου, αν όχι και του σημαντικότερου, κλάδου της Λογιστικής, την Ελεγκτική. Ουσιαστικά, ο ρόλος της Ελεγκτικής είναι η διενέργεια ελέγχων στα ενός οικονομικού έτους στοιχεία της οντότητας, με σκοπό την εξασφάλιση της αξιοπιστίας τους (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017).

Στο σύνθετο και διαρκώς μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον, της παγκοσμιοποίησης και του ανταγωνισμού, παρατηρείται αυξημένη χρήση δόλιων μεθόδων, είτε μέσω σκόπιμων λαθών και παραλήψεων είτε μέσω διαχειριστικών καταχρήσεων, με απώτερο στόχο την ωφέλεια των οικονομικών κερδών. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος, για τον οποίο κρίνεται απαραίτητος ο έλεγχος και το έργο των Ορκωτών Ελεγκτών/ Λογιστών. Ανάλογα με τις πολιτικές και τις απαιτήσεις κάθε οντότητας, γίνονται και οι κατάλληλες προσαρμογές στην έκταση και το βάθος του ελέγχου που πρόκειται να διενεργηθεί. Προκειμένου να αποδειχθεί ότι ο έλεγχος σχεδιάστηκε και εκτελέστηκε βάσει των Διεθνών Προτύπων Ελέγχου (Δ.Π.Ε.) και των ισχυουσών νομικών διατάξεων, απαραίτητο στοιχείο αποτελεί η συλλογή των κατάλληλων Ελεγκτικών Τεκμηρίων, πάνω στα οποία θα βασιστεί ο έλεγχος, καθώς και οι μέθοδοι στατιστικής δειγματοληψίας και διερεύνησης των δυνατοτήτων για ηλεκτρονική επεξεργασία δεδομένων (Τσακλάγκανος Α., Σπαθής Χ. 2015).

Διαχρονικά, έχουν διατυπωθεί ποικίλοι ορισμοί αναφορικά με τις έννοιες Ελέγχου και της Ελεγκτικής, οι οποίοι, με διαφορά λεπτομερειών, τείνουν να συμφωνούν. **«Η Ελεγκτική των επιχειρήσεων είναι ένα σύνολο λογιστικών και οικονομετρικών ενεργειών, που ως σκοπό έχουν την εξακρίβωση θεμάτων εναγόμενων στη συναλλακτική και λειτουργική δράση της οικονομικής μονάδας»** (Τερζάκης Γ. 1985). Σύμφωνα με έναν άλλο ορισμό, **«Ως Ελεγκτική ορίζεται το σύνολο κανόνων, αρχών και ενεργειών με βάση τις οποίες πραγματοποιείται κάθε λογιστικός και διαχειριστικός έλεγχος, με σκοπό τη διατύπωση αιτιολογημένων συμπερασμάτων, σχετικά με κάποια οικονομική διαχείριση»** (Καραμάνης Κ. 2008).

Η Ελεγκτική είναι ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της Λογιστικής Επιστήμης, που δρα ανεξάρτητα και, μέσα από τη εξέταση και την αξιολόγηση των λειτουργιών, αποκτά έδαφος σε κάθε επιχειρηματική μονάδα, φορέα και κοινωνία. Αρκετοί αναλυτές και ερευνητές, την χαρακτηρίζουν τόσο ως επιστήμη, αφού μέσω της διερεύνησης προσφέρει συνεχώς καινούργιες πληροφορίες, όσο και ως τεχνική, διότι σε συνδυασμό με την επιστημονική γνώση ικανοποιεί τις ανάγκες του ελέγχου και διεκπεραιώνει αποτελεσματικά το έργο της. Επιπλέον, αποτυπώνεται ως ένας ξεχωριστός επαγγελματικός κλάδος της Διοικητικής και Οικονομικής Επιστήμης, που πραγματεύεται με τους γενικούς όρους και τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή ελέγχου σε κάθε οντότητα, η οποία στοχεύει στη διαφύλαξη και τη σωστή διαχείριση των οικονομικών της πόρων, καθώς και στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της. Η Ελεγκτική, διενεργείται από ανεξάρτητα πρόσωπα προς την οντότητα (Ορκωτοί Ελεγκτές/ Λογιστές) και αποσκοπεί στην διασφάλιση

της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων και στον Έλεγχο των διαδικασιών και των μεθόδων, που εφαρμόστηκαν από την οικονομική μονάδα, κατά τη διάρκεια του διαχειριστικού έτους (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017).

Για τον ορισμό του Ελέγχου, αναφέρεται ότι «Με τον έλεγχο, ανιχνεύονται κυρίως οι ενδεχόμενες επικίνδυνες ελλείψεις, εντοπίζονται σημεία που προσφέρουν δυνατότητες μελλοντικής επεκτάσεως, εξουδετερώνονται οι σπατάλες και περιορίζονται οι δαπάνες. Ακόμη, διαπιστώνεται εάν η παραγωγική δραστηριότητα ανταποκρίνεται στα προκαθορισμένα “standards” παραγωγής, αξιολογούνται τα εφαρμοζόμενα συστήματα ελέγχου, εξασφαλίζεται η προσαρμογή της παραγωγικής διαδικασίας και των εργασιακών μεθόδων προς τον επιδιωκόμενο στόχο και τέλος μελετώνται καινούργιες ιδέες, όπως και δυνατότητες αναπτύξεως, αλλά και εξελιγμένοι τύποι τεχνικού εξοπλισμού. Με την επιθεώρηση και τον έλεγχο εξακριβώνεται αν η επιχειρησιακή μονάδα λειτουργεί στο επιθυμητό επίπεδο αποδοτικότητας» (Καζαντζής Χ. 2006).

Γενικότερα, σκοπός του ελέγχου είναι να αποδώσει την εγκυρότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και να υποδείξει τυχόν παρατυπίες για τον μετριασμό και την εξάλειψή τους, με την προϋπόθεση να εφαρμόζεται ο έλεγχος με ακρίβεια και αμεροληψία, καθώς τότε καθίσταται ως υπολογίσιμη δύναμη. Παρόλα αυτά, η πλειονότητα υποστηρίζει ότι, αποσκοπεί στην ανίχνευση πιθανής Λογιστικής Απάτης, ακόμη και αν αυτή δεν αποτυπώνεται στις οικονομικές καταστάσεις (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017).

Συμπερασματικά, ο έλεγχος αποτελεί κρίσιμο σημείο επιβεβαίωσης της βιωσιμότητας και της σωστής λειτουργίας μιας οικονομικής οντότητας. Γενικότερα, παρατηρείται ότι κύριο μέλημα του ελέγχου είναι ο εντοπισμός πιθανών ελλείψεων και παραβάσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, καθώς και η ορθή εφαρμογή των κανόνων και των αρχών που τις διέπουν. Για αυτό και ο ρόλος του ελεγκτή γίνεται όλο και πιο απαιτητικός, αφού πρόκειται για ένα ανεξάρτητο και, αναμφισβήτητα, αξιόπιστο άτομο που συμβάλλει στην επιβεβαίωση της ορθότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και την αποφυγή των λογιστικών απατών.

3.3 Αναγκαιότητα Ύπαρξης του Ελέγχου στις Οντότητες

Οι νέες προσδοκίες, η εμμονή των επιχειρηματιών με τη βελτίωση της αποδοτικότητας της οντότητας και οι εταιρικές κρίσεις που προκλήθηκαν από την έντονη πίεση του ανταγωνισμού, έχουν ως αποτέλεσμα τις αυξημένες απαιτήσεις λογοδοσίας. Ο ρόλος του

ελέγχου είναι ουσιαστικός, αφού αποσκοπεί στην ενημέρωση σχετικά με τα δεδομένα και τις πληροφορίες των οικονομικών καταστάσεων και συμβάλλει στην επιβεβαίωση της ορθότητας τους. Επιπλέον, συντείνει στη μείωση του κόστους και την ασυμμετρία των πληροφοριών, με προϋπόθεση να υπάρχει σωστή επικοινωνία μεταξύ ελεγκτή και διοίκησης, αφού ο ελεγκτής λειτουργεί ως ενδιάμεσος πράκτορας σε μια οντότητα. Το έργο του ελεγκτή στο οικονομικό περιβάλλον αδυνατεί να διεξαχθεί με την έλλειψη της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας, καθώς πέρα από έμμεσοι αντιπρόσωποι και φορείς κινδύνου, θεωρούνται και αξιόπιστοι πληροφοριοδότες με προφανές μερίδιο στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση (**Soltani B. 2007**).

Οι ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και οι έντονες μεταβολές της οικονομίας, υποβοηθούν στην εξέλιξη των δόλιων πρακτικών, δυσκολεύοντας τον εντοπισμό τους και υποδεικνύοντας το έργο των ελεγκτών ως ανεπαρκές και αδύναμο. Έτσι, οι χρήστες των οικονομικών εκθέσεων και οι ρυθμιστικοί φορείς των ανεπτυγμένων κεφαλαιαγορών εφευρίσκουν νέες στρατηγικές, ώστε να ενισχύσουν τον ρόλο των ελεγκτών και να προστατεύσουν τα οικονομικά τους δεδομένα και τα περιουσιακά τους στοιχεία. Ο έγκαιρος εντοπισμός και η διόρθωση του συνόλου των λογιστικών σφαλμάτων καθίσταται ως η βάση της Ελεγκτικής (**Baude J. 1996**), για αυτό και λήφθηκαν δραστικά μέτρα από τους ελεγκτές για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, την βελτίωση της ποιότητας των χρηματοοικονομικών αναφορών και του ελέγχου, αλλά και τη μείωση των αποκλίσεων που επιφέρει η ανεπαρκής απόδοση (**Soltani B. 2007**).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, σκοπός του ελέγχου είναι να επιβεβαιώσει την εγκυρότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και να ενισχύσει την εικόνα και τον βαθμό εμπιστοσύνης των χρηστών και των φορέων των καταστάσεων αυτών. Ένα μεγάλο μέρος της διαδικασίας ελέγχου για την διαμόρφωση της γνώμης των ελεγκτών (πάντα σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς), συντελεί η λήψη και η αξιολόγηση αποδεικτικών στοιχείων/ τεκμηρίων, τα οποία είτε επικυρώνουν τους ισχυρισμούς της διοίκησης είτε αποδεικνύουν το αντίθετο. Κατά την έναρξη του ελέγχου, ο εξωτερικός ελεγκτής συλλέγει τις οικονομικές καταστάσεις, τα απαραίτητα δεδομένα και λοιπές γνωστοποιήσεις από τη διοίκηση της οντότητας, ώστε να καταλήξει σε ένα συμπέρασμα σχετικά με την οικονομική υγεία της οντότητας (**Smieliauskas W., Bewley K. 2016**).

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι, από τους πρωτεύοντες στόχους της Ελεγκτικής Επιστήμης είναι η διασφάλιση της τάξης των οικονομικών οντοτήτων και η προστασία τους από κάθε είδους απάτη. Οι ελεγκτές, μέσω της ανεξαρτησίας και της εγκυρότητας που χαρακτηρίζουν το επάγγελμά τους, συντελούν στην ύπαρξη ενός περιβάλλοντος

εμπιστοσύνης, στην προστασία των δικαιωμάτων των μετόχων, των τρίτων εκτός της οικονομικής μονάδας, αλλά και του κοινωνικού συνόλου από τα λογιστικά σκάνδαλα. Επιπροσθέτως, αποσκοπούν στον εντοπισμό ανεπαρκειών και αδυναμιών, στην βελτίωση της διοικητικής οργάνωσης και ορθολογικής λειτουργίας μέσω εμπειριστατωμένων συμβουλών και προτάσεων, καθώς και στον περιορισμό των λαθών και των παρατυπιών στις οικονομικές καταστάσεις (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017).

3.4 Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας

Ο Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας (Κ.Ε.Δ.), εξειδικεύει τους κανόνες συμπεριφοράς των Ελεγκτών, τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε προσωπικό επίπεδο. Ο Κώδικας αυτός, προσφέρει τις απαραίτητες κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με τη στάση και τη συμπεριφορά των ελεγκτών στην άσκηση του έργου τους. Έτσι, αναμένεται ότι θα εφαρμόζουν και θα υπερασπίζονται τις ακόλουθες αρχές (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017):

- **Ακεραιότητα** : Κάθε καταξιωμένος Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής με τις απαραίτητες γνώσεις, οφείλει να είναι έντιμος, ειλικρινής και δίκαιος κατά τη διάρκεια παροχής των επαγγελματικών υπηρεσιών του προς την οικονομική μονάδα. Θεωρείται αυτονόητο ότι, δεν θα πρέπει να δελεάζεται από οποιουδήποτε είδους δωροδοκία.
- **Αντικειμενικότητα** : Ένας κατάλληλα εκπαιδευμένος Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής, οφείλει να μην επιτρέπει προκαταλήψεις, συγκρούσεις συμφερόντων ή επιρροή από τρίτους να επηρεάζουν την αμεροληψία της κρίσης του. Επιβάλλεται να διακατέχεται από τη δικαιοσύνη, να είναι ανεξάρτητος από την ελεγχόμενη οντότητα και να μην συνάπτει προσωπικές σχέσεις με άτομα που εργάζονται σε αυτή, είτε πρόκειται για απλούς υπαλλήλους είτε για διοικητικά και ανώτερα στελέχη.
- **Εμπιστευτικότητα/ Εχεμύθεια** : Ο σωστός Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής, οφείλει να σέβεται και να τηρεί άκρα μυστικότητα σχετικά με τις πληροφορίες που λαμβάνει κατά τη διάρκεια της παροχής των υπηρεσιών του. Είναι σημαντικό να μην αποκαλύπτει τις πληροφορίες αυτές, παρά μόνο αν είναι επαγγελματική του υποχρέωση, και να μην χρησιμοποιεί τις γνώσεις που απέκτησε λόγω της επαγγελματικής του σχέσης για προσωπικό ή τρίτων ατόμων όφελος.
- **Επαγγελματική Συμπεριφορά** : Ένας επαγγελματίας Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής, οφείλει να εφαρμόζει πιστά τους ισχύοντες νόμους και κανόνες που τον διέπουν και

να αποφεύγει να ενεργεί με οποιαδήποτε συμπεριφορά που θα μπορούσε να δυσφημίσει το επάγγελμα. Επιπλέον, δεν πρέπει να κλασαυχενίζεται για τα προσόντα του και την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει στην ελεγχόμενη οντότητα.

- **Επαγγελματική Επάρκεια/ Ικανότητα και Επιμέλεια :** Ο έμπειρος Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής, οφείλει να ακολουθεί και να εφαρμόζει πιστά τους νόμους και τις αρχές που διέπουν το επάγγελμά του, να ενημερώνεται για τις τρέχουσες εξελίξεις στη νομοθεσία και στα επαγγελματικά πρότυπα και να εξελίσσεται επαγγελματικά, όσον αφορά τις γνώσεις και τις δεξιότητες που κατέχει, ώστε η ελεγχόμενη οντότητα να λαμβάνει άριστης ποιότητας υπηρεσίες και να μπορεί ο ίδιος να ανταπεξέρχεται στο ανταγωνιστικό περιβάλλον.
- **Τεχνικά και Επαγγελματικά Κριτήρια :** Ένας σωστός Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής, οφείλει να λειτουργεί με τις ανάλογες οδηγίες και αρχές που υποδεικνύει κάθε ελεγχόμενη οντότητα, χωρίς αυτό βέβαια να καταπατεί την αυτοτέλειά του. Θα πρέπει να συμμορφώνεται καταλλήλως με τα κριτήρια του Σώματος που ανήκει και να τηρεί τις εντολές που του έχουν ανατεθεί, μέχρι το σημείο που δεν αναγκάζεται να παραβεί τους κανόνες και τις αρχές του.

3.5 Εξωτερικός Έλεγχος

Ως Εξωτερικός Έλεγχος, ορίζεται ο έλεγχος που διεκπεραιώνεται από πρόσωπα, είτε φυσικά είτε νομικά, τα οποία δεν έχουν άμεση σχέση με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα. Πρόκειται για ειδικά καταρτισμένα άτομα, ανεξάρτητα από τον ελεγχόμενο φορέα και το σύνολο του προσωπικού που απασχολεί, τα οποία καθοδηγούν τον έλεγχο με βάση τις απαιτήσεις των ατόμων που ζήτησαν τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων (**Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017**). Η θεωρία αυτή, τείνει να είναι η επικρατέστερη με μικρές διαφορές στις λεπτομέρειες είτε με συμπληρωματικές προσθήκες. Μια από αυτές είναι πως, ο Εξωτερικός Έλεγχος δεν θεωρείται επάγγελμα, αλλά λειτούργημα, ειδικότερα όσον αφορά τις ανεπτυγμένες χώρες (**Τσακλάγκανος Α., Σπαθής Χ. 2015**).

Μια παλαιότερη παραδοχή αναφέρει ότι, ο Εξωτερικός Έλεγχος είναι η συστηματική εργασία που διενεργεί ένας ανεξάρτητος, ικανός, αμερόληπτος και επαγγελματικά καταρτισμένος ελεγκτής, με την οποία προσπαθεί να συλλέξει και να αξιολογήσει αντικειμενικά τα αποδεικτικά στοιχεία, που θα του επιτρέψουν να διαμορφώσει την κρίση του και να θεμελιώσει την επαγγελματική του γνώμη για την αξιοπιστία των λογιστικών

καταστάσεων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας. Ο Εξωτερικός Ελεγκτής, μαζί με το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση αποτελούν τα τρία θεσμικά όργανα των Ανωνύμων Εταιριών (**Thornton G. 1990**).

Σύμφωνα με άλλες απόψεις, ο Εξωτερικός Έλεγχος αποτελεί μια μέθοδο αξιολόγησης του Εσωτερικού Ελέγχου, προκειμένου να είναι λειτουργικός, να υλοποιείται ορθά και να δύναται να εντοπίσει και να εξαλείψει οποιαδήποτε απάτη. Εννοείται πως, με την αύξηση των περιπτώσεων παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, το καθήκον των εξωτερικών ελεγκτών όλο και δυσχεραίνεται. Για αυτό, κρίνεται απαραίτητο ο εξωτερικός ελεγκτής να είναι εφοδιασμένος με προσόντα και ικανότητες, ώστε να καταφέρει να αντιμετωπίσει τις προβληματικές αυτές καταστάσεις (**Cendrowski H., Martin J., Petro L. 2015**). Επιπλέον, υποστηρίζεται ότι ο Εξωτερικός Έλεγχος στοχεύει στον έλεγχο και τη συσχέτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με τα πλέον αποδεκτά Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (Δ.Π.Ε.) και την απαλλαγή τους από εκούσια ή ακούσια σφάλματα (**Wells J. 2017**).

3.5.1 Εξωτερικοί Ελεγκτές

Ως Εξωτερικοί Ελεγκτές ορίζονται οι επαγγελματίες Ορκωτοί Ελεγκτές/ Λογιστές, χάρη στους οποίους πραγματοποιείται ο Εξωτερικός Έλεγχος από τις ελεγκτικές εταιρίες στις οντότητες. Πρόκειται για καταξιωμένους ειδήμονες, ανεξάρτητους και χωρίς καμία υπαλληλική σχέση με την ελεγχόμενη οντότητα, που ασκούν τον έλεγχο βάσει συγκεκριμένων νόμων και κανόνων στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της οικονομικής μονάδας ή ενός κρατικού οργανισμού. Βασική τους αρμοδιότητα, είναι η εκτίμηση της ορθότητας των λογιστικών καταστάσεων, προκειμένου να παρέχει στους μετόχους ή τα ανώτερα στελέχη της οντότητας και σε τρίτους ενδιαφερόμενους εκτός αυτής, τις απαραίτητες πληροφορίες (**Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017**).

Ένας Εξωτερικός Ελεγκτής πρέπει να ερευνά την συμβατότητα λειτουργίας της οντότητας με τις βασικές διατάξεις των λογιστικών αρχών και προτύπων, τις αρχές του καταστατικού της, τη φορολογική νομοθεσία και με το εργατικό και εμπορικό δίκαιο της χώρας, στην οποία διεξάγεται ο έλεγχος. Επίσης, θα πρέπει να εξακριβώνει την ορθή σύνταξη και παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της οντότητας και κατά πόσο αυτές συνάδουν με τις ήδη γνωστοποιημένες καταστάσεις. Ο ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει στη Γενική Συνέλευση τα συμπεράσματά του, με τη συνοδεία πιστοποιητικού του

ελέγχου, και να πιστοποιεί όλα όσα ορίζονται σχετικά με τη λογιστική κατάσταση της οικονομικής μονάδας.

Προκειμένου να συντάξει με ακρίβεια την έκθεσή του, ο Εξωτερικός Ελεγκτής οφείλει να παρακολουθεί στενά τη λογιστική και διαχειριστική λειτουργία της ελεγχόμενης μονάδας και δικαιούται να έχει πρόσβαση σε οποιοδήποτε βιβλίο και λογαριασμό αυτής, συμπεριλαμβανομένου και των πρακτικών του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης. Όλες οι παρατηρήσεις, οι προτάσεις και τα πορίσματα του Εξωτερικού Ελεγκτή περιέχονται αναλυτικά στις εκθέσεις ελέγχου και επιβάλλεται να ληφθούν υπόψη από την ελεγχόμενη οντότητα, ώστε να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για τη βελτιστοποίησή της.

Οι πλήρως επικυρωμένες εκθέσεις Εξωτερικού Ελέγχου που συντάσσουν οι ελεγκτές, γνωστοποιούνται στο ευρύτερο κοινό με τη συνοδεία του πιστοποιητικού ελέγχου, προκειμένου να ενισχύσουν τη θέση και τη συνολική εικόνα της οντότητας. Επιπλέον, βοηθούν στην δημιουργία ευκαιριών επένδυσης και οικονομικής ανάπτυξης, αφού συνεισφέρουν στην απόκτηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών προς την οικονομική μονάδα, ενώ συμβάλλουν στην εξέλιξη των οντοτήτων που χαρακτηρίζονται από οργάνωση, λειτουργικότητα και αποτελεσματικότητα (Παπιάς Α. 1999).

Με σκοπό να διενεργήσουν αποτελεσματικούς ελέγχους, οι Εξωτερικοί Ελεγκτές θα πρέπει να διαθέτουν ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τα κατάλληλα επαγγελματικά προσόντα. Αρχικά, θα πρέπει να διαθέτουν υψηλό επίπεδο εξειδικευμένων και επιστημονικών γνώσεων, οι οποίες θα πρέπει να ανανεώνονται και να προσαρμόζονται ανάλογα με τις εξελίξεις του οικονομικού κλάδου. Επιπλέον, θα πρέπει να έχουν αναπτυγμένη κριτική ικανότητα, αποφασιστικότητα και αντίληψη, αφού η έγκαιρη αντίχνευση και αντιμετώπιση των προβλημάτων, θα μειώσουν τον χρόνο που θα πρέπει να αφιερώσει. Ένα ακόμη βασικό προσόν, είναι η ευστροφία για επινόηση νέων μεθόδων και πρακτικών και η έφεση για αυτοσχδιασμό, ώστε να αντιμετωπίζει ευκολότερα τις περίπλοκες και δυσχαιρείς περιπτώσεις.

Η σιγουριά για την ορθότητα του έργου του και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει, προκειμένου να αποφύγει τις παρερμηνείες και τις αντιφάσεις πάνω στην έκθεση που θα συντάξει, αποτελούν ένα ακόμη προτέρημα των Εξωτερικών Ελεγκτών. Επίσης, η ευχέρεια προφορικού και γραπτού λόγου, καθώς και ο ευπρεπής τρόπος έκφρασής του στη διατύπωση των συμπερασμάτων του συντελούν στο έργο του ελεγκτή. Η καλλιέργεια της ικανότητας του να πείθει τους άλλους σχετικά με την εγκυρότητα των πορισμάτων του, κρίνεται απαραίτητη αρετή για έναν Εξωτερικό Ελεγκτή, όπως και η ικανότητά του να

αποκλείει τις διαλλακτικές προτάσεις που θα μπορούσαν να αλλοιώσουν την εικόνα και την φήμη της ελεγχόμενης μονάδας (Τσακλάγκανος Α., Σπαθής Χ. 2015).

Βέβαια, έχει σημειωθεί κατά καιρούς μια αλληλουχία απειλών, οι οποίες θα μπορούσαν να παρακωλύσουν το έργο των Εξωτερικών Ελεγκτών, (Καραμάνης Κ. 2008):

- **Απειλές** : Όταν ο Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής αδυνατεί να λειτουργήσει αντικειμενικά λόγω απειλών, κυρίως στα οικονομικά ζητήματα που αφορούν την ελεγχόμενη οντότητα.
- **Εξουκείωση/ Φιλικές Σχέσεις** : Όταν ο Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής αναπτύσσει στενές σχέσεις με άτομα της ελεγχόμενης οντότητας, που επηρεάζουν την κρίση του (θετική γνώμη για τα συμφέροντα της οντότητας).
- **Προσωπικό Όφελος** : Όταν ο Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής παραβιάζει τον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας για προσωπικά ή οικονομικά συμφέροντα, με σκοπό να αποκομίσει κάποιο κέρδος.
- **Σύμπτωση Κρινόμενου και Κριτή** : Όταν ο Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής καλείται να αξιολογήσει μια απόφαση που έχει λάβει παλαιότερα και ήταν αρνητική, κυρίως όσον αφορά τα οικονομικά ζητήματα της ελεγχόμενης μονάδας. Λόγω της ήδη υπάρχουσας πρώτης επαφής με την λεγόμενη οντότητα, συνεπάγεται και μια καλή σχέση με τα ανώτερα στελέχη και τη διοίκησή της. Επομένως, ο ελεγκτής είναι εξαναγκασμένος να προβεί σε μια θετική απόφαση, ή έστω θετικότερη σε σύγκριση με την προηγούμενη.
- **Συνηγορία** : Όταν ο Ορκωτός Ελεγκτής/ Λογιστής υποστηρίζει έντονα μια συνθήκη, που βλάπτει την αντικειμενική του κρίση και ζημιώνει τη φήμη του.

3.5.2 Εξωτερικός Έλεγχος και Απάτη

Με τη βοήθεια και την καθοδήγηση των Διεθνών Πρότυπων Ελέγχου (Δ.Π.Ε.), οι Εξωτερικοί Ελεγκτές καταφέρνουν να ανιχνεύουν την πιθανότητα ύπαρξης απάτης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, να εκτιμούν τον βαθμό επικινδυνότητάς της και, στη συνέχεια, να την εξαλείφουν. Άλλωστε, αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το έργο τους καθίσταται μεγάλης σημασίας, αφού φέρουν ευθύνη για τα στοιχεία που πιστοποιούν ως αληθή, ενώ αντιμετωπίζονται αναλόγως σε περίπτωση απόκρυψης της απάτης.

Κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής του Εξωτερικού Ελέγχου, οι Ορκωτοί Ελεγκτές/ Λογιστές οφείλουν να αναζητούν και να εντοπίζουν τα σημάδια που φανερώνουν την ύπαρξη λογιστικών απατών στην οικονομική μονάδα, αλλά και ερευνούν τα αίτια διενέργειάς τους. Επιπλέον, θα πρέπει να ελέγχουν για την ορθή λειτουργία τόσο της διοίκησης όσο και του εργατικού δυναμικού, αλλά και να επεμβαίνουν στον σχεδιασμό ενός αποτελεσματικού σχήματος, όταν και αν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Είναι αρμόδιοι για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εκτέλεσης των διαδικασιών ελέγχου και των συμπερασμάτων που προκύπτουν από αυτόν, καθώς και για την εκτίμηση του βαθμού κινδύνου των τυχόν παρατυπιών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Μια ακόμη ευθύνη του Εξωτερικού Ελεγκτή, είναι να εξετάζει τις συναλλακτικές ενέργειες της οντότητας και να προσφέρει τις συμβουλές και τις γνώσεις του πάνω στην διόρθωση των λαθών στις οικονομικές καταστάσεις, στοχεύοντας στην εξάλειψή τους. Ακόμη, θα πρέπει να γνωρίζει πότε είναι καλό να διακόπτει την διαδικασία του ελέγχου, για παράδειγμα στην περίπτωση έλλειψης συνεργασίας με την ελεγχόμενη οντότητα, αναγράφοντας τους λόγους απόσυρσής του στη Διοίκηση (Wells J. 2017).

Κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι, ο Εξωτερικός Έλεγχος δεν εγγυάται την ανίχνευση όλων των λογιστικών σφαλμάτων και απατών, αφού υπάρχει η πιθανότητα να έχει διαπραχθεί δόλια ενέργεια σε κάποιον τομέα όπου οι ελεγκτές δεν έχουν δικαιοδοσία ή δεν είναι υποχρεωμένοι να διεξάγουν έλεγχο.

3.6 Εσωτερικός Έλεγχος

Η αύξηση του μεγέθους των οικονομικών οντοτήτων, τόσο σε εδαφική έκταση όσο και σε ανθρώπινο δυναμικό, με την παράλληλη πολυπλοκότητα των ποικίλων συστημάτων και λειτουργιών τους, προξένησε την επιτακτική ανάγκη για λήψη μέτρων που θα επιβλέπουν και θα κατευθύνουν την λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα της οντότητας. Έτσι, δημιουργήθηκε το Σύστημα Εξωτερικού Ελέγχου, και ο Εσωτερικός Έλεγχος γενικότερα, με κύρια αρμοδιότητα τον έλεγχο των λογιστικών καταστάσεων και των στοιχείων που αφορούν τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και τις λειτουργίες της οικονομικής μονάδας. Ο Εσωτερικός Έλεγχος διεξάγεται από καταξιωμένους Ορκωτούς Ελεγκτές/ Λογιστές, τους Εσωτερικούς Ελεγκτές, οι οποίοι ορίζονται ως εξαρτημένα μέλη της οντότητας και αποσκοπούν στην διεκπεραίωση του Εσωτερικού Ελέγχου, με σκοπό να παρέχουν αξιόπιστες

πληροφορίες και χρήσιμες συμβουλές βιωσιμότητας και λειτουργικότητας στην διοίκηση της οντότητας.

Κατά καιρούς, ο Εσωτερικός Έλεγχος αποτελεί ένα αρκετά ενδιαφέρον αντικείμενο μελέτης, κάτι το οποίο επιβεβαιώνεται από το πλήθος της σχετικής βιβλιογραφίας τόσο εγχώρια όσο και σε διεθνές επίπεδο. Στις αρχές, θεωρούνταν μια διαδικασία ελέγχου και επιβεβαίωσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των λογιστικών λογαριασμών, χωρίς να εμπλέκεται σε άλλες λειτουργίες της οντότητας. Αργότερα, σύμφωνα με το Αμερικανικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, ο Εσωτερικός Έλεγχος έλαβε τη μορφή **«μιας ανεξάρτητης και αντικειμενικής διαβεβαιωτικής και συμβουλευτικής δραστηριότητας, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού, να βοηθά τον οργανισμό να επιτύχει τους αντικειμενικούς του σκοπούς, υιοθετώντας μια συστηματική επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου»**. Με αυτόν τον ορισμό, ο Εσωτερικός Έλεγχος παύει να θεωρείται απαραίτητος μόνο στον οικονομικό έλεγχο και εντάσσεται σε περισσότερους τομείς της οντότητας, ώστε να βοηθήσει στην επίτευξη των στόχων και την καλύτερη λειτουργία της, καθώς και να εξαλείψει τους κινδύνους που την απειλούν (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017).

Αντιστοίχως με μία άλλη παραδοχή, τονίζεται ο συμβουλευτικός και προληπτικός χαρακτήρας του Εσωτερικού Ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι η **«υπηρεσία που αποσκοπεί στην αξιολόγηση της επάρκειας λειτουργίας του Συστήματος Εσωτερικών Ελέγχων και προτείνει βελτιώσεις όπου διαπιστώνονται αδυναμίες»**. Συνεπώς, ο Εσωτερικός Έλεγχος πρόκειται για το σύνολο των διαδικασιών, των κανόνων και των μεθόδων που συντελούν στην διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της οντότητας, μέσω της εφαρμογής των στρατηγικών αυτής. Προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου, αποτελεί η ορθή και ολοκληρωμένη εκπαίδευση του ελεγκτή, ώστε να μπορεί να διατελέσει αποτελεσματικά το έργο του (Παπαστάθης Π. 2003).

Επιπλέον, ο Εσωτερικός Έλεγχος αναφέρεται ως **«η ανεξάρτητη και αντικειμενική αξιολόγηση της επιχείρησης μέσω της ανασκόπησης και εξέτασης των λειτουργιών αυτής, η οποία γίνεται με εντολή και για λογαριασμό της διοίκησης της επιχείρησης»** (Τσακλάγκανος Α., Σπαθής Χ. 2015), ενώ από άλλους συμπληρώνεται, ότι συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της οντότητας και αναβαθμίζει τους ήδη υπάρχοντες μηχανισμούς που αφορούν την ανίχνευση και την αντιμετώπιση των κινδύνων (Asiedu K., Deffor E. 2017).

Σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου, είναι η παροχή εποικοδομητικών υπηρεσιών προς την οικονομική μονάδα, αλλά και η παροχή βοήθειας στο εργατικό δυναμικό αυτής, μέσω εμπειριστατωμένων αξιολογήσεων, ελέγχων, αναλύσεων και παρακινήσεων με το ελάχιστο δυνατό κόστος. Επιπλέον, λειτουργεί ως μέσο επιβεβαίωσης, για τη διοίκηση και τα ανώτερα στελέχη, ότι όλα τα τμήματα και οι λειτουργίες διενεργούνται βάσει των κανόνων και των εντολών που τέθηκαν. Κοινώς, στοχεύει στην ορθή λειτουργία της οντότητας, η οποία επιτυγχάνεται μέσα από τις ακόλουθες ενέργειες (Τσακλάγκανος Α., Σπαθής Χ. 2015):

- Αποτίμηση των επιδόσεων της οντότητας και εκτίμηση συμβατότητας με τα επιθυμητά αποτελέσματα και στόχους αυτής.
- Προφύλαξη των χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων από κινδύνους και εξαπατήσεις.
- Υιοθέτηση μεθόδων και στρατηγικών για τη συμμόρφωση του εργατικού προσωπικού και την εκτέλεση των θεσπισμένων αρχών.
- Χορήγηση βοηθητικών ενουσμάτων για την εκπλήρωση των στόχων της οντότητας.

Ως εκ τούτου, ο Εσωτερικός Έλεγχος δεν περιορίζεται μόνο στον έλεγχο και την επιβεβαίωση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, αλλά πρόκειται για ένα πολυδιάστατο εργαλείο για την οικονομική μονάδα. Συντελεί στην αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των λογιστικών στοιχείων, κατέχει συμβουλευτικό ρόλο σχετικά με τα εσωτερικά ζητήματα που προκύπτουν, βοηθάει στην βελτίωση της λειτουργικότητας και της αποτελεσματικότητας, αναβαθμίζει τις στρατηγικές που ήδη χρησιμοποιούνται και δημιουργεί νέες αποδοτικότερες, και, γενικότερα, διαδραματίζει κομβικό ρόλο στη βιωσιμότητα των οικονομικών μονάδων.

3.6.1 Εσωτερικοί Ελεγκτές

Ως Εσωτερικός Ελεγκτής ορίζεται το μέλος της οικονομικής οντότητας, το οποίο είναι αρμόδιο για την διεξαγωγή του Εσωτερικού Ελέγχου, την παροχή αξιόπιστων και έγκυρων πληροφοριών και την εκτίμηση της λειτουργικής και οικονομικής κατάστασής της. Επιπλέον, αξιολογεί την διοικητική επάρκεια και την παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού και ελέγχει κατά πόσο αυτό ενεργεί βάσει των θεσμών και των κανόνων της οντότητας (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017).

Με την πάροδο των χρόνων, ο ρόλος των Εσωτερικών Ελεγκτών κρίνεται εξαιρετικά σημαντικός και η παρουσία τους σε μια οικονομική μονάδα καθίσταται απαραίτητη, αφού

αποτελούν την «ασπίδα» της οντότητας απέναντι στους κινδύνους και τις απάτες που προκύπτουν, ενώ τα καθήκοντά τους ποικίλουν ανάλογα με την φιλοσοφία και τους στόχους της. Στην βιβλιογραφία, αναγράφονται οι εξής αρμοδιότητες για έναν Εσωτερικό Ελεγκτή (Δρογαλάς Γ., Παζάρσκης Μ., Αναγνωστοπούλου Ε., Παπαχρήστου Α. 2017):

- Ανίχνευση, εκτίμηση και διαχείριση των απειλών και βελτίωση των στρατηγικών αντιμετώπισής τους με τη χρήση σύγχρονων και αποτελεσματικών μεθόδων.
- Παροχή συμβουλών, τόσο στα διοικητικά και τα ανώτερα στελέχη όσο και στο ανθρώπινο δυναμικό.
- Αξιολόγηση και διενέργεια συχνών ελέγχων, ώστε να είναι μονίμως σε εγρήγορση και να προλαβαίνουν τον κίνδυνο, για ευκολότερη αντιμετώπιση.
- Εξέταση επάρκειας και ορθότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και συναλλαγών και έλεγχος των κινήσεων στους λογιστικούς λογαριασμούς.
- Παρακολούθηση και βελτιστοποίηση των λειτουργιών και των συστημάτων κάθε τμήματος.
- Υποβολή εκθέσεων πάνω στην εφαρμογή και την αποδοτικότητα των πολιτικών της διοίκησης.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές οφείλουν να ακολουθούν πιστά τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (Δ.Π.Ε.) και να διακρίνονται από υψηλή επαγγελματική κατάρτιση και εμπειρία, με στόχο να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν τους κινδύνους εγκαίρως. Επίσης, θα πρέπει να είναι σε άμεση και συνεχή επικοινωνία με τη διοίκηση, ώστε να τους ενημερώνουν για οτιδήποτε συμβαίνει και να ακολουθήσουν οι απαραίτητες ενέργειες για την εξάλειψη των απειλών. Σε περίπτωση εντοπισμού απειλής ή δόλιας ενέργειας, το έργο του Εσωτερικού Ελεγκτή δεν περιορίζεται μόνο στην εκτίμηση του βαθμού επικινδυνότητας και στην εύρεση τρόπων αντιμετώπισης. Οφείλει να εξετάσει το γεγονός περαιτέρω, ώστε να βρει τις κινήσεις που ακολουθήθηκαν και να αναλύσει τον λόγο για τον οποίο οδηγήθηκαν στην ενέργεια αυτή, με σκοπό την αποτροπή επανεμφάνισής της.

Ωστόσο, συχνά γίνεται αντιληπτό το φαινόμενο απόκρυψης εκθέσεων ή πορισμάτων έρευνας από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές, είτε λόγω του φόβου για απόλυση είτε εξαιτίας της ανεπάρκειας των συστημάτων της οντότητας, δυσκολεύοντας έτσι το καθήκον του ελεγκτή στην ανίχνευση της απάτης. Παράλληλα, καταπατείται το δικαίωμα του Εσωτερικού Ελεγκτή σχετικά με την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα, αλλά και επηρεάζει το έργο του στο σύνολο.

Ένας καταξιωμένος, άρτια εκπαιδευμένος και έμπειρος Εσωτερικός Ελεγκτής δεν θα πρέπει να καθησυχάζεται στις γνώσεις και τις ικανότητες που κατέχει. Αντιθέτως, είναι υποχρεωμένος να συμβαδίζει με τις εποχές και να επιμορφώνεται και να ενημερώνεται συνεχώς, ώστε να μπορεί να θεωρηθεί αξιόλογο και αποδοτικό το έργο του. Η τεχνογνωσία και ο ζήλος του για μάθηση διασφαλίζει την ύψιστη αποτελεσματικότητα και την επιτυχημένη ανταπόκριση του ελεγκτή στα καθήκοντά του, ενώ βοηθάει στην απόκτηση της εμπιστοσύνης από τα διοικητικά και ανώτερα στελέχη. Ειδικότερα, ένας Εσωτερικός Ελεγκτής επιβάλλεται (**Παπαστάθης Π. 2003**):

- Να διαθέτει ανώτατη πανεπιστημιακή εκπαίδευση και να διακρίνεται για την οικονομική σκέψη, το οργανωτικό και διοικητικό του πνεύμα.
- Να έχει την ικανότητα αξιολόγησης, εκτίμησης και κριτικής στα πρόσωπα και τα συστήματα λειτουργίας της οικονομικής μονάδας.
- Να διακρίνεται για την ικανότητα ανάλυσης των γεγονότων και καταστάσεων που αφορούν την οντότητα και να είναι σε θέση να εντοπίσει έγκαιρα οποιοδήποτε ζήτημα παρουσιαστεί.
- Να είναι ανεξάρτητος και ανεπηρέαστος στη σκέψη.
- Να διακρίνεται για το θάρρος του και να εκφράζει τη γνώμη του ελεύθερα για θέματα που αφορούν την οντότητα.
- Να έχει την ικανότητα να πείθει με την ορθότητα των σκέψεων και των απόψεών του.
- Να αποκλείει συμβιβαστικές λύσεις που θα μπορούσαν να βλάψουν το συμφέρον της οντότητας και να θέσουν σε κίνδυνο το κύρος της.
- Να είναι συνεπής και να έχει σιγουριά και αυτοπεποίθηση για τον εαυτό του, κυρίως αναφορικά με το έργο, τα συμπεράσματα και τα πορίσματα στα οποία καταλήγει, αλλά και για όσα αναφέρει στις εκθέσεις του, ειδικά για σε θέματα που πρόκειται να ληφθούν σοβαρές και κρίσιμες αποφάσεις σχετικά με το μέλλον της οντότητας.
- Να είναι προσεκτικός και μεθοδικός σε κάθε θέμα, ιδίως σε περιπτώσεις που αφορούν παραποιήσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και λογιστικών στοιχείων.
- Να καταλογίζει αντικειμενικά τις ευθύνες προς όλες τις κατευθύνσεις που αναλογούν, χωρίς ταξικές διακρίσεις σε ανώτερα και κατώτερα διοικητικά επίπεδα.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι, η διαρκής εκπαίδευση των Εσωτερικών Ελεγκτών, αποτελεί αποκλειστική ευθύνη των ελεγκτών, αφού το έργο τους βασίζεται εν μέρει στην

επίδειξη της επαγγελματικής επιμέλειας που διαθέτουν. Η δυνατότητα του ελεγκτή να επαληθεύει τις παρατυπίες, τα εκούσια και ακούσια σφάλματα και τις απάτες στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στους λογιστικούς λογαριασμούς, στα βιβλία και στα στοιχεία των οικονομικών μονάδων, σε συνδυασμό με την άριστη συνεργασία και ενημέρωση των διοικητικών και των ανωτέρων στελεχών, είναι τα συστατικά επίτευξης ενός επιτυχημένου ελέγχου.

3.6.2 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Ο Εσωτερικός Έλεγχος και το Σύστημα Εξωτερικού Ελέγχου είναι δύο έννοιες που ακούγονται ίδιες και αλληλεξαρτώνται, αλλά διαφέρουν ως προς την λειτουργία και το περιεχόμενό τους. Ο Εσωτερικός Έλεγχος, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αποσκοπεί στην παροχή υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου και συμβουλών σχετικά με την αντιμετώπιση των αδυναμιών, καθώς και στην αξιολόγηση της επάρκειας και της λειτουργικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της οντότητας. Αντιθέτως, ως Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (Σ.Ε.Ε.), νοείται ένα άρτια συγκροτημένο σύστημα λειτουργιών και διαδικασιών, το οποίο διαρθρώνεται από την οντότητα και αποβλέπει στην εύρυθμη λειτουργία, την υλοποίηση και τη τήρηση των πολιτικών και των κανόνων, ώστε να επιτευχθούν οι επιχειρηματικοί στόχοι αυτής. Πρόκειται, δηλαδή, για μια «ζωντανή» λειτουργία, η οποία μεταφέρει όλες τις ενέργειες και τις αντιδράσεις προς τη διοίκηση και τα ανώτερα στελέχη, ενώ συνδέεται άμεσα με την οργανωτική δομή και τους γενικούς κανόνες λειτουργίας της οικονομικής μονάδας (Παπαστάθης Π. 2003).

Ένα σωστά δομημένο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, συντελεί στην εφαρμογή των στρατηγικών στόχων της οντότητας και αποτελεί έγκυρο σύστημα εκτίμησης, μέτρησης και σύγκρισης του αποτελέσματος με τους αρχικούς της στόχους. Επιπλέον, αποσκοπεί στην ορθή αξιοποίηση και διαχείριση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού, ενώ παράλληλα διαφυλάσσει τα περιουσιακά στοιχεία της οντότητας. Παράλληλα, βοηθάει στην κατάλληλη κατανομή των αρμοδιοτήτων και των υποχρεώσεων, τόσο τμηματικά όσο και στο σύνολο των εργαζομένων, και συμβάλλει αποτελεσματικά στην καλή και αρμονική συνεργασία του εργατικού προσωπικού. Τέλος, γνωμοδοτεί σχετικά με το αν οι αποφάσεις γνωστοποιούνται εξίσου σε όλα τα στελέχη, ανεξαρτήτου ιεραρχίας, και ελέγχει αν εφαρμόζονται βάσει των θεσπισμένων αρχών από όλους στην οντότητα (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017).

Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι, η αποδοτικότητα ενός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου επηρεάζεται αρνητικά από διάφορους παράγοντες, όπως η άμεση ή έμμεση παραβίαση των βασικών αρχών του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου από την ίδια τη διοίκηση, η αμέλεια και η κόπωση του ασκούντος ή η παρανόηση των λογιστικών εγχειριδίων και των οδηγιών. Επιπροσθέτως, τα ανεπιθύμητα αποτελέσματα του λογιστικού ελέγχου, λόγω της παρατεταμένης δολιοφθοράς των στελεχών, αλλά και η επέμβαση των ανωτέρων, με σκοπό τη συγκάλυψη λογιστικών απατών ή παραλείψεων, αποτελούν μερικούς ακόμη περιορισμούς στην αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (Τσακλάγκανος Α., Σπαθής Χ. 2015).

3.6.3 Εσωτερικός Έλεγχος και Απάτη

Το επάγγελμα του Εσωτερικού Ελεγκτή επιβαρύνεται από αρκετές ευθύνες, έχοντας ως κύριες αρμοδιότητες την επίβλεψη των διενεργούμενων ελέγχων και τον άμεσο εντοπισμό των παρατυπιών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της οντότητας. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές είναι υποχρεωμένοι να ασκούν τακτικούς ελέγχους, με σκοπό την επιβεβαίωση της σωστής διαχείρισης των κεφαλαίων και των στοιχείων που περικλείονται στις οικονομικές καταστάσεις. Η άμεση και έγκαιρη αντιμετώπιση των λογιστικών απατών συμβάλλει στην μείωση των απωλειών της οικονομικής μονάδας και οδηγεί στον περιορισμό τους, ενώ, παράλληλα, αποτρέπει τους εργαζομένους να επαναλάβουν τις ενέργειες αυτές. Είναι σημαντικό να τονιστεί πως, η σωστή εκπαίδευση, οι γνώσεις και οι δεξιότητες ενός Εσωτερικού Ελεγκτή ενισχύουν το έργο του (Asiedu K., Deffor E. 2017).

Μια ακόμη ευθύνη που επιφορτίζει τον ρόλο του Εσωτερικού Ελεγκτή είναι, ο συμβουλευτικός του ρόλος απέναντι στα διοικητικά στελέχη, ώστε να δημιουργήσουν νέες μεθόδους ελέγχου ή να εξελίξουν τις ήδη ισχύουσες για την ταχύτερη ανίχνευση και αποκατάσταση των δόλιων ενεργειών. Επίσης, η έγκαιρη εκτίμηση των απειλών και η παροχή βοήθειας στους τομείς που είναι αποδοτικά αδύναμοι, συντελούν στην αποτελεσματική λειτουργία της οικονομικής μονάδας και προσδίδουν παραπάνω εμπειρία στον ελεγκτή.

Ένα λειτουργικό Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου οφείλει να εντοπίζει και να καλύπτει τις τυχόν ελλείψεις στα υπόλοιπα συστήματα της οντότητας, μέσα από την εφαρμογή διαφόρων στρατηγικών, οι οποίες επιβάλλεται να γνωστοποιούνται από τον Εσωτερικό Ελεγκτή στην επιτροπή ελέγχου και τη Διοίκηση της οντότητας. Ο Εσωτερικός Ελεγκτής, παρότι είναι ανεξάρτητος, δεν παύει να είναι μέλος της οικονομικής οντότητας, κάτι το οποίο

σημαίνει ότι οι αρμοδιότητες του περιλαμβάνουν και τις εντολές που έχει λάβει από εκείνη. Επομένως, μπορεί να ασχολείται με πολυποίκιλα καθήκοντα, όπως ο έλεγχος των συναλλαγών και των στοιχείων των λογαριασμών της οντότητας έως και την επίβλεψη της παραγωγικής διαδικασίας (Τσακλάγκανος Α., Σπαθής Χ. 2015).

Εν κατακλείδι, οι Εσωτερικοί Ελεγκτές οφείλουν να είναι άρτια εκπαιδευμένοι και έμπειροι, εφοδιασμένοι με τις απαραίτητες γνώσεις και ικανότητες και έτοιμοι για να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε κατάσταση. Βέβαια, ο Εσωτερικός Έλεγχος δεν αποτελεί «πανάκεια» για την αντιμετώπιση όλων των απατών σε μία οντότητα, αφού πραγματοποιείται από ανθρώπινα όντα που το να πράττουν εσφαλμένα καμία φορά είναι στην φύση τους.

3.7 Συμπεράσματα

Οι παραπονημένες οικονομικές καταστάσεις και η προσφυγή σε χρήση δόλιων μεθόδων για αύξηση των κερδών εμφανίζονται όλο και συχνότερα, λόγω των απότομων αλλαγών και των ραγδαίων εξελίξεων στον οικονομικό τομέα. Αυτό, καθιστά απαραίτητη την ύπαρξη ενός σωστά δομημένου και λειτουργικού συστήματος ελέγχου, το οποίο θα βοηθήσει στην πρόληψη και την εξάλειψη της απάτης. Ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου μαζί με ένα άρτιο διοικητικό σχήμα, δύναται να ελαττώσει σημαντικά οποιαδήποτε μορφή παρατυπίας που μπορεί να προκληθεί τόσο στις οικονομικές καταστάσεις μιας εταιρίας, όσο και στην οικονομική οντότητα γενικότερα, ενώ παράλληλα έχει τη δυνατότητα να εξασφαλίσει μια καλύτερη εικόνα για την εταιρεία στην ανταγωνιστική αγορά.

Οι διεκπεραιωτές του Εξωτερικού Ελέγχου, δηλαδή οι Εξωτερικοί Ελεγκτές, παρέχουν μια σημαντική ανατροφοδότηση για την αποτελεσματικότητα των συστημάτων της οντότητας, φροντίζουν για την ορθότερη εκτίμηση και εγκυρότητα των πληροφοριών που γνωστοποιούνται και αποβαίνουν αποτελεσματικοί στο έργο τους σχετικά με την καταπολέμηση των λογιστικών απατών. Ο Εξωτερικός Έλεγχος εξασφαλίζει τη συνεχή βελτίωση του λογιστικού συστήματος της οντότητας, βελτιώνει την αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου, πιστοποιεί την εγκυρότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, διευκολύνει τη διενέργεια λοιπών ελέγχων και ενισχύει την ορθή πληροφόρηση των μετόχων και των λοιπών συναλλασσόμενων με εκείνη. Επιπλέον, δρα συμβουλευτικά στη διοίκηση σχετικά με ζητήματα βελτίωσης και ανάπτυξης του Εσωτερικού Ελέγχου και των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων και, γενικότερα, παρέχει φορολογικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές συμβουλές.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος θα μπορούσε να αποτελεί έναν επιχειρηματικό εταίρο, ο οποίος εργάζεται ως ανεξάρτητος ελεγκτής της διοίκησης και παρέχει συμβουλές και λύσεις, προκειμένου να στηρίξει την προσπάθεια των φορέων να πετύχουν τους στόχους τους. Για να είναι αποδοτικός ένας έλεγχος, επιβάλλεται να υπάρχει ελευθερία δράσης στο περιβάλλον διεξαγωγής του ελέγχου και δυνατότητα πρόσβασης στα αρχεία, στο προσωπικό και στα περιουσιακά στοιχεία της οντότητας, αλλά και εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και στρατηγικών για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που προκύπτουν. Επιπροσθέτως, υψίστης σημασίας κρίνονται η έγκαιρη ανίχνευση των κινδύνων, η ορθή πληροφόρηση και επικοινωνία. Αξίζει να σημειωθεί πως, ο αποτελεσματικός Εσωτερικός Έλεγχος δύναται να βελτιώσει την παραγωγικότητα και την συνολική δραστηριότητα της οικονομικής οντότητας.

Οι οικονομικές μονάδες που υιοθετούν ένα άρτια δομημένο και λειτουργικό Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, αποκτούν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, καθώς βοηθά στην επιτυχημένη εκτέλεση των καθηκόντων της και στην κατάρριψη των στόχων της και συντελεί στην εκτίμηση του βαθμού κινδύνου των μελλοντικών απειλών. Ο Εσωτερικός Ελεγκτής, καλείται να είναι έμπειρος και εφοδιασμένος με τις απαιτούμενες γνώσεις και επαγγελματικές δεξιότητες, προκειμένου να εκτελέσει το έργο του και να μπορεί να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τον κίνδυνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΑΤΗ

4.1 Εισαγωγή

Οι αυξημένες εντάσεις στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον σε συνδυασμό με τις υψηλές απαιτήσεις των ανώτερων στελεχών, συνήθως παρακινούν τις οντότητες σε δόλιες ενέργειες, όπως η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η συχνή εκδήλωση λογιστικών απατών, μειώνει σε σημαντικό βαθμό την εμπιστοσύνη που αποπνέουν οι οικονομικές μονάδες, αφού αλλοιώνεται η ορθή εικόνα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, και δημιουργούνται αμφιβολίες στους ενδιαφερόμενους χρήστες για την εγκυρότητα και την αποδοτικότητα τους. Ταυτόχρονα, εξαναγκάζει τα διοικητικά στελέχη να προβούν στην ενίσχυση των διενεργουμένων ελέγχων που στοχεύουν στην πρόληψη της απάτης και να λάβουν πιο αυστηρά μέτρα για την εξάλειψή της. Βέβαια, όσο περνάνε τα χρόνια και εκσυγχρονίζονται οι διάφοροι κλάδοι, οι οικονομικές οντότητες εξελίσσονται και γίνονται όλο και πιο περίπλοκες, δυσχεραίνοντας την ανίχνευση των λογιστικών απατών.

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα αναλυθεί η έννοια της Λογιστικής Απάτης και θα γίνει αναφορά στις κατηγορίες της. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστεί η θεωρία του Τρίγωνου της Απάτης και θα αναφερθούν οι λόγοι για τους οποίους διαφεύγει κάποιος στην διάπραξη της απάτης. Παρακάτω, θα δοθεί έμφαση στη παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, αλλά και στα κίνητρα που οδηγούν σε αυτή τη μορφή απάτης. Έπειτα, παρατίθενται ορισμένες στρατηγικές ανίχνευσης και πρόληψης της, καθώς και τα συμπεράσματα για το συχνό αυτό φαινόμενο.

4.2 Εννοιολογικό Περιεχόμενο Λογιστικής Απάτης

Η Λογιστική Απάτη πρόκειται για μια προμελετημένη απόπειρα των οντοτήτων να εξαπατήσουν τους χρήστες (επενδυτές και πιστωτές) των γνωστοποιημένων πληροφοριών, χειραγωγώντας το περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και διασπείροντας παραποιημένα λογιστικά αποτελέσματα, λογαριασμούς και στοιχεία. Δηλαδή, είναι η έκφραση πρόθεσης και δόλου μιας ομάδας δραστών και συνίσταται από μια σειρά αποτελεσματικών μεθόδων και καλά μελετημένων συστημάτων, που πλαισιώνονται με ανυπόστατα δικαιολογητικά, νοθευμένα λογιστικά βιβλία και μαθηματικά σφάλματα στις

λογιστικές εγγραφές, παραβίαση των λογιστικών αρχών και κανόνων, εφαρμογή διαφοροποιημένων μεθόδων απογραφής και σύσταση εικονικών συναλλαγών (Καζαντζής Χ. 2006).

Βάσει μιας άλλης παραδοχής, ορίζεται ως «**μια ενέργεια που διαπράττεται από ένα άτομο και αφορά σε παράνομες πράξεις εξαπάτησης, απόκρυψης στοιχείων και παραβίασης της εμπιστοσύνης, με σκοπό το προσωπικό κέρδος, μέσω της εκμετάλλευσης της επαγγελματικής τους θέσης, αξιοποιώντας περιουσιακά στοιχεία του εργοδότη**» (Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2017). Ενώ άλλοι συμπληρώνουν ότι, η Λογιστική Απάτη διεξάγεται από έξυπνα άτομα που στελεχώνουν την οικονομική μονάδα, όπως τα ανώτερα στελέχη, το διοικητικό προσωπικό της μονάδας ή οι λογιστές της (Cooper C., Annisette M. 2012).

Βέβαια, αρκετοί είναι αυτοί που μπερδεύουν την απάτη με το σφάλμα, ενώ σαν έννοιες διαχωρίζοντα ξεκάθαρα από την ύπαρξη πρόθεσης ή όχι. Πιο συγκεκριμένα, η απάτη πραγματοποιείται αυτοβούλως και συνοδεύεται από δόλιες και προμελετημένες πράξεις, με σκοπό την ψευδή απεικόνιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ενώ στην περίπτωση του σφάλματος προκύπτει ακουσίως, είτε λόγω έλλειψης γνώσεων είτε λόγω απροσεξίας. Πιο αναλυτικά, η Λογιστική Απάτη απαρτίζεται από τις παρακάτω ενέργειες (Rezaee Z. 2005):

- Την παραποίηση, αλλοίωση ή χειραγώγηση σημαντικών οικονομικών εγγράφων ή επιχειρηματικών συναλλαγών των οντοτήτων.
- Το εκ προθέσεως σφάλμα, την εσκεμμένη και λανθασμένη εφαρμογή των λογιστικών προτύπων, αρχών και μεθόδων τα οποία χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση και αναφορά των οικονομικών και επιχειρηματικών συναλλαγών.
- Μεθοδεύσεις λογιστικών τεχνικών που βρίσκονται μέσα στα όρια των νόμων, αλλά είναι εύκολο να παραποιηθούν μέσα από τις παρερμηνείες αυτών.
- Νόθευση, παραποίηση ή αθέμιτη τροποποίηση οικονομικών μεγεθών, υποστηρικτικών εγγράφων, ή σημαντικών επιχειρηματικών συναλλαγών.
- Χρήση λογιστικών τεχνασμάτων για τη διαχείριση παράνομων και εικονικών κερδών.

4.3 Κατηγορίες Λογιστικής Απάτης

Η Λογιστική Απάτη, ανάλογα με τον σκοπό που έχει ο δράστης, διακρίνεται σε δύο κατηγορίες, στην απάτη εις βάρος της οντότητας και στην απάτη προς όφελος της οντότητας.

Αναλυτικότερα, (Καζαντζής Χ. 2006):

- **Απάτη εις Βάρος της Οντότητας :** Σε αυτήν την περίπτωση απάτης, η οντότητα αποτελεί το θύμα της εξαπάτησης. Οι δράστες προέρχονται είτε από το εξωτερικό είτε από το εσωτερικό περιβάλλον και, με τη χρήση ποικίλων μεθόδων, επιχειρούν να ζημιώσουν και να βλάψουν την οντότητα. Η κατηγορία αυτή, με τη σειρά της, χωρίζεται σε δύο υποκατηγορίες απάτης, ανάλογα με το περιβάλλον από το οποίο πηγάζει η απάτη :
 - **Απάτη εις Βάρος της Οντότητας από το Εξωτερικό Περιβάλλον :** Πραγματοποιείται από τρίτα άτομα, εκτός της οντότητας, όπως οι προμηθευτές, οι πελάτες, οι εξωτερικοί συνεργάτες και οι ανταγωνιστές της. Μερικά παραδείγματα είναι η απάτη από προμηθευτή, η διπλή τιμολόγηση, η τιμολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών χωρίς την παράδοσή τους, η δωροδοκία των υπαλλήλων ή των στελεχών της οντότητας κ.α.
 - **Απάτη εις Βάρος της Οντότητας από το Εσωτερικό Περιβάλλον :** Διεξάγεται από άτομα που στελεχώνουν την οντότητα, όπως οι υπάλληλοι, το διοικητικό προσωπικό ή τα ανώτερα στελέχη, τα οποία, ανάλογα με τη θέση τους, κινούνται με βάση τα προσωπικά κίνητρα και επωφελούνται από τα κέρδη. Δηλαδή, σχετίζεται με την κλοπή περιουσιακών στοιχείων, την παραποίηση της εικόνας των αποθεμάτων και της αποθήκης, την παρουσίαση ενός υγιούς αποθέματος ως ελλειμματικού, την αλλοίωση ή έκδοση εικονικών τιμολογίων προμηθευτών, τη χειραγώγηση των συναλλαγών με τους προμηθευτές κ.α.
- **Απάτη προς Όφελος της Οντότητας :** Στην κατηγορία αυτή, η οντότητα είναι εκείνη που επωφελείται από την εξαπάτηση. Συνήθως, διαπράττεται από τα ανώτερα στελέχη ή την Διοίκηση και αποσκοπεί στην αύξηση και τη βελτίωση της θέσης της οντότητας στην οικονομική κατάταξη, χρησιμοποιώντας μεθόδους που ωραιοποιούν τα λογιστικά αποτελέσματα ή υπερεκτιμούν τις πωλήσεις. Ενδεικτικά, μερικές μέθοδοι είναι :

- Η πώληση ή απόκτηση ψεύτικων απεικονισμένων στοιχείων του ενεργητικού στον Ισολογισμό.
- Οι δωροδοκίες πελατών ή προμηθευτών.
- Η φορολογική απάτη.
- Η εκούσια αποτυχία να καταγράφουν ή να αποκαλύπτουν σημαντικές πληροφορίες, οι οποίες θα βελτίωναν την εικόνα της οντότητας προς τρίτους.
- Η μη χρηστή διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, όπως τα διαθέσιμα της οντότητας, με εικονικές προκαταβολές και πληρωμές μισθοδοσίας σε ανύπαρκτους υπαλλήλους.
- Οι απαγορευμένες οικονομικές δραστηριότητες, που παραβιάζουν κυβερνητικά νομοθετήματα, αρχές και κανονισμούς, όπως οι αντικανονικές πληρωμές ανώτατων κυβερνητικών αξιωματούχων.

4.4 Τρίγωνο της Απάτης

Η απάτη σε μια οντότητα ξεκινάει από μικρές πράξεις, που φαντάζουν ως αθέμητα λάθη, και με την πάροδο του χρόνου μεγεθύνονται, έως ότου να αποδειχθούν ζημιογόνες στη φήμη της οντότητας, επηρεάζοντας έτσι την εικόνα της και τη σχέση με τις υπόλοιπες οικονομικές μονάδες. Η χειραγώγηση των λογιστικών στοιχείων και των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι το συχνότερο φαινόμενο Λογιστικής Απάτης και παρουσιάζει τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα, γνωστά και ως το «Τρίγωνο της Απάτης», τα οποία είναι :

- **Κίνητρα/ Πίεση που αντιμετωπίζει το άτομο,**
- **Ευκαιρία για διάπραξη της απάτης,**
- **Συμπεριφορά/ Εκλογίκευση.**

Τα τρία αυτά σημεία κρίνονται απαραίτητα στην εκτέλεση της Λογιστικής Απάτης, ενώ ορισμένα από αυτά υφίστανται ήδη στο οικονομικό και επιχειρησιακό περιβάλλον και άλλα είναι έμφυτα στα άτομα που διαπράττουν την απάτη. Η σχετική βιβλιογραφία παρομοιάζει το Τρίγωνο της Απάτης με το καύσιμο, τον σπινθήρα και το οξυγόνο, εννοώντας ότι χωρίς την ύπαρξη του ενός στοιχείου θα ήταν αδύνατη η πρόκληση της φωτιάς, δηλαδή της απάτης. Κάπως έτσι, εξηγείται έμμεσα η σχέση αλληλεξάρτησης που χαρακτηρίζει τις τρεις αυτές συνθήκες (Καζαντζής Χ. 2006, Cendrowski H., Martin J., Petro L. 2015).

Κίνητρα/ Πίεση

Η πίεση που δέχονται οι υπάλληλοι και τα διοικητικά στελέχη, σε συνδυασμό με τα προσωπικά κίνητρα, είτε αυτά είναι ήδη υπάρχοντα είτε δημιουργούνται από τις συγκυρίες, τους παρακινούν στην διάπραξη απάτης. Λαμβάνοντας υπόψη τις έρευνες που πραγματοποιούνται, τρεις είναι οι κατηγορίες στις οποίες διαχωρίζονται οι πιέσεις που μπορεί να δεχτεί κανείς και είναι οι πιέσεις με στόχο τα οικονομικά οφέλη, οι πιέσεις που οφείλονται σε διάφορους εθισμούς και οι πιέσεις που προέρχονται από το εργασιακό περιβάλλον. Βέβαια, παρατηρείται ότι η πλειονότητα των απατών απορρέει από την πίεση που δέχεται ο δράστης, τόσο από το οικογενειακό και επαγγελματικό περιβάλλον του όσο και από τις διάφορες καταστάσεις που βιώνει.

Ένα από τα πιο συνηθισμένα κίνητρα για χρήση δόλιων ενεργειών, είναι η αύξηση του εισοδήματος. Οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, το χαμηλό εισόδημα, ο προσωπικός ζήλος του κάθε ατόμου για απόκτηση όλο και περισσότερων χρημάτων ή υλικών αγαθών, ο εθισμός σε ουσίες ή τυχερά παιχνίδια και η αποπληρωμή διαφόρων χρεών, αποτελούν παραδείγματα που ωθούν κάποιον στην διενέργεια της απάτης. Ενώ, στις πιέσεις που οδηγούν τα ανώτερα διοικητικά στελέχη στην χρήση δόλιων μέσων, εντάσσονται η εμμονή για επιτυχία, τα προσωπικά χρέη και οικονομικές απώλειες, τα ακριβά «γούστα», ακόμη και η αποτυχία προαγωγής.

Ευκαιρία

Η ύπαρξη ευκαιριών είναι ο δεύτερος παράγοντας που δύναται να ωθήσει κάποιον στη χρήση αθέμιτων μέσων, με σκοπό το προσωπικό όφελος και κέρδος. Ως Ευκαιρία, ορίζεται η εμφάνιση κάποιας αδυναμίας ή η ύπαρξη ενός κενού στην εσωτερική λειτουργία της οντότητας. Αυτή η αδυναμία θα μπορούσε να είναι η αναποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου ή ο λανθασμένος σχεδιασμός και τρόπος διεξαγωγής του, με στόχο την παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Όταν μια οντότητα εκλείπει από φυσικούς ελέγχους και η επίβλεψη αυτών κρίνεται ανεπαρκής, ενώ παράλληλα η ενημέρωση των ανωτέρων στελεχών παραλείπεται, τότε πρόκειται για την περίπτωση ενός δυσλειτουργικού Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Ένας ακόμη παράγοντας που δημιουργεί ευκαιρίες για διάπραξη Λογιστικής Απάτης, είναι η αναποτελεσματικότητα του διοικητικού συμβουλίου, όπου χαρακτηρίζεται ως υποτονικό και στερείται ανεξαρτησίας. Αυτό υποβοηθάει την διάπραξη απάτης, αφού οι ελεγκτικοί μηχανισμοί της οντότητας καθίστανται ανίσχυροι και ανεπαρκείς. Τέλος, οι πρακτικές ατιμωρησίας συνιστούν μια ακόμη ευκαιρία, αφού οι εργαζόμενοι αισθάνονται

ελεύθεροι για διενέργεια απάτης όταν γνωρίζουν ότι δεν υφίσταται πλαίσιο κυρώσεων για την παρεμβατική συμπεριφορά από την οντότητα, ανεξαρτήτου του βαθμού επικινδυνότητας της απάτης.

Συμπεριφορά/ Εκλογίκευση

Με τον όρο Εκλογίκευση νοείται ένα είδος συμπεριφοράς, όπου δεν διαπράττεται απάτη, εκτός αν δύναται να δικαιολογηθεί η πράξη αυτή βάσει του κώδικα ηθικής του ατόμου. Δηλαδή, οι δράστες δεν αντιλαμβάνονται ότι βλάπτουν την οντότητα, καθώς υπαινίσσονται ότι οι ενέργειές τους δεν αποτελούν κάποιου είδους έγκλημα. Αυτά τα άτομα, συνήθως νιώθουν αδικημένα ή πιστεύουν ότι τα κέρδη από τέτοιου είδους πράξεις τους ανήκουν.

Η πλειονότητα του εργατικού δυναμικού αποφεύγει τη διενέργεια απάτης, με την πρόφαση ότι σκέφτονται την εικόνα της οντότητας και επιθυμούν να διατηρήσουν την ηθική τους ακεραιότητα. Ορισμένες συμπεριφορές που συνιστούν την απάτη, είναι η αίσθηση ότι το άτομο αξίζει μεγαλύτερη αμοιβή για τις υπηρεσίες που προσφέρει ή η πεποίθηση πως η απάτη γίνεται προς όφελος της οικονομικής μονάδας και πως αποτελεί μια προσωρινή πράξη με άμεσα αποτελέσματα.

4.5 Λόγοι Παρακίνησης στη Λογιστική Απάτη

Τα κίνητρα και οι προσδοκίες των διοικητικών και ανώτερων στελεχών, ωθούν την οντότητα στη διάπραξη παραβάσεων και την παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, με σκοπό να πετύχουν γρηγορότερα τους στόχους τους. Οι παράγοντες που δημιούργησαν τα κίνητρα αυτά και, κατά συνέπεια, οδήγησαν στη διενέργεια της Λογιστικής Απάτης, συχνά προέρχονται από το εσωτερικό ή το εξωτερικό περιβάλλον της οντότητας και ασκούνται τόσο από τα ανώτατα στελέχη όσο και από τους ίδιους τους υπαλλήλους αυτής. Ενδεικτικά, οι σημαντικότεροι λόγοι, που παρακινούν κάποιον στην χρήση δολίων ενεργειών είναι :

- **Αναποτελεσματικοί Εσωτερικοί Έλεγχοι :** Ο λανθασμένος χειρισμός και η έλλειψη επίβλεψης σε ένα Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου υποβοηθούν την εμφάνιση της απάτης στην οντότητα. Με την ύπαρξη αναποτελεσματικών Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου, ο ρόλος του Εσωτερικού Ελεγκτή επιβαρύνεται και σε συνδυασμό με την ελλιπή εκπαίδευση των ελεγκτών, καθίσταται περιορισμένος σχετικά με την αποκατάσταση των παραποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων (Rezaee Z. 2005).

- **Έντονος Επιχειρηματικός Ανταγωνισμός :** Ο αγώνας της οικονομικής μονάδας για επιβίωση κρίνεται ιδιαίτερα δύσκολος, ενώ συχνή είναι η χρήση θεμιτών και αθέμιτων μέσων, λαμβάνοντας υπόψη τα υψηλά επίπεδα ανταγωνισμού στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον. Έτσι, με σκοπό τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της λειτουργικότητας, την ενίσχυση της θέσης της και την αύξηση των κερδών της, η οντότητα στρέφεται στην διενέργεια απάτης μέσω της χειραγώγησης των χρηματοοικονομικών της καταστάσεων (**Καζαντζής X. 2006**).
- **Οικονομικά Κίνητρα της Οντότητας :** Σύμφωνα με αρκετές μελέτες, η πλειοψηφία των περιπτώσεων απάτης εκτελείται από τα ανώτερα στελέχη, εκμεταλλευόμενοι την θέση τους στην οντότητα. Όπως είναι γνωστό, η υψηλότερη επίδοση συνεπάγεται και υψηλότερο οικονομικό κέρδος. Η παρόρμηση και ο ζήλος των ανωτέρων να επιτύχουν τους στόχους τους ή την ανέλιξή τους στην ιεραρχία, οδηγούν τα στελέχη στη νόθευση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (**Jones M. 2012**).
- **Ρυθμός Ανάπτυξης και Μέγεθος της Οντότητας :** Στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν την θέση τους ή να αυξήσουν την απόδοσή τους, οι οντότητες με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης πιέζονται και, κατά συνέπεια, διαφεύγουν στην γρήγορη λύση που είναι η διάπραξη απάτης. Συνήθως, στην κατηγορία αυτή εντάσσονται σημαντικά και γνωστά ονόματα οντοτήτων, όπου συνεπάγεται η εύνοια των Εξωτερικών Ελεγκτών, ώστε να μην διαφθαρεί η φήμη τους (**Rezaee Z. 2005**).
- **Πίεση Ικανοποίησης των Προσδοκιών :** Οι υψηλές απαιτήσεις του σύγχρονου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, οι προσδοκίες των επενδυτών και οι στόχοι που θέτει η διοίκηση κάθε οντότητας, δημιουργεί ένα αγχώδες και πιεστικό περιβάλλον για τα μέλη της. Με το σκεπτικό ότι, είναι εξαιρετικά εύθραυστη η τιμή της μετοχής τους και πως με μια αποτυχία μπορεί να πέσει σημαντικά, σε συνδυασμό με την ηττοπάθεια των ανωτέρων για αδυναμία ικανοποίησης των σχετικών προσδοκιών τους, οι οικονομικές μονάδες παραποιούν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, μέσω της γνωστοποίησης εσφαλμένων λογιστικών στοιχείων (**Jones M. 2012**).

4.6 Απάτη στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η απάτη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι μια από τις κοινότερες μεθόδους εξαπάτησης, σύμφωνα με την οποία τα οικονομικά και λογιστικά στοιχεία της οικονομικής μονάδας αλλοιώνονται εσκεμμένα, με σκοπό την εξαπάτηση των χρηστών τους. Το

συγκεκριμένο είδος απάτης, διαφέρει συγκριτικά με τις λοιπές απάτες στο επιχειρησιακό περιβάλλον, καθώς η οντότητα λαμβάνει θέση θύτη στην πλειονότητα των περιπτώσεων, και όχι θύματος. Συνήθως, πραγματοποιείται για την προσέλκυση επενδυτών, για την αύξηση των κερδών ή της τιμής της μετοχής, για την επίτευξη στόχων των ανώτερων στελεχών και, γενικότερα, για την επίτευξη μιας καλύτερης εικόνας στον επιχειρησιακό κλάδο.

Οι κύριοι δράστες της απάτης προέρχονται, είτε από το εσωτερικό (Διοίκηση, εργατικό δυναμικό, μέλη διακυβέρνησης), είτε από το εξωτερικό περιβάλλον της οντότητας (τρίτα μέλη, ανταγωνιστές) και αποσκοπούν στην εξαπάτηση των ενδιαφερόμενων χρηστών. Έτσι, ανάλογα με τον δράστη, η απάτη διακρίνεται σε δύο είδη : την απάτη μέσω της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η οποία διενεργείται από τη Διοίκηση, και την απάτη μέσω της κατάχρησης των περιουσιακών στοιχείων, που πραγματοποιείται από το εργατικό δυναμικό. Ενδεικτικά, η Λογιστική Απάτη δύναται να εμφανιστεί με τις ακόλουθες μορφές (**Rezaee Z 2005**):

- Επιτέλεση εικονικών συναλλαγών και καταχώρηση πληρωμών σε ανύπαρκτους προμηθευτές, σε λογαριασμούς εξόδων ή στους αντίστοιχους λογαριασμούς.
- Ηθελημένη καθυστέρηση αναγνώρισης ή παράλειψη γνωστοποίησης πιθανών ανεπαρκειών σχετικά με τις λογιστικές πρακτικές, αξίες και κανόνες.
- Κατάχρηση κεφαλαίου για προσωπικές αγορές ή εξόφληση προσωπικών χρεών και υποχρεώσεων.
- Λαθεμένη εφαρμογή ή εκούσια παραβίαση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και των λογιστικών διαδικασιών.
- Παράνομη οικειοποίηση εμπορευμάτων ή παγίων περιουσιακών στοιχείων της οντότητας.
- Υπεξαίρεση χρημάτων κατά τη διάρκεια συλλογής τους ή πριν την καταχώρησή τους στους αντίστοιχους λογαριασμούς.
- Ψευδής απεικόνιση, διαστρέβλωση ή απόκρυψη τεκμηρίων, χρηματοοικονομικών στοιχείων και συναλλαγών που κρίνονται αναγκαία για τη σύνταξη αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

4.7 Κίνητρα Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, τα κίνητρα παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μπορεί να είναι είτε για προσωπικό είτε προς όφελος της οντότητας και προέρχονται από το

εξωτερικό ή το εσωτερικό περιβάλλον της οικονομικής οντότητας. Αναλυτικότερα, τα κίνητρα παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ταξινομούνται στις ακόλουθες κατηγορίες (Καζαντζής Χ. 2006):

- **Κίνητρα από τον Επιχειρησιακό Προγραμματισμό.**
 - **Βραχυπρόθεσμος Προσανατολισμός :** Η εστίαση των επιχειρήσεων στους στόχους του παρελθόντος και όχι του μέλλοντος οδηγεί στην υιοθέτηση πολιτικών, οι οποίες μπορεί να αποβούν ζημιογόνες για τη μακροχρόνια πορεία της οντότητας.
 - **Ουτοπικοί Προϋπολογισμοί και Σχέδια Δράσης :** Στην προσπάθεια τους να δώσουν κίνητρα για υψηλότερους και φιλόδοξους στόχους στους εργαζόμενους και τη διοίκηση, οι οντότητες συχνά θέτουν μη ρεαλιστικούς στόχους. Βέβαια, όταν συνειδητοποιούν ότι κάτι τέτοιο καθίσταται ανέφικτο, ωθούνται στην αλλοίωση των αποτελεσμάτων ώστε να φτάσουν όσο πιο κοντά γίνεται στους στόχους αυτούς.

- **Κίνητρα από τη Λειτουργία της Κεφαλαιαγοράς.**
 - **Αντληση Κεφαλαίων από Χρηματιστήριο Αξιών :** Η οντότητα επιβάλλεται να έχει μια τάση υψηλής κερδοφορίας και μια καλή εικόνα στα βασικά οικονομικά μεγέθη, ώστε να μπορέσει να αντλήσει κεφάλαια από το Χρηματιστήριο με ευνοϊκούς όρους. Έτσι, παραποιεί τα χρηματοοικονομικά της αποτελέσματα όταν πρόκειται να εκδοθούν μετοχές, αφού λαμβάνει την ευκαιρία να διαθέσει τις μετοχές της σε υψηλότερη τιμή.
 - **Δανεισμός από Τράπεζες και Πιστωτικά Ιδρύματα :** Τα ξένα κεφάλαια αποτελούν ζωτικό παράγοντα στην ανάπτυξη των οικονομικών μονάδων και λαμβάνονται μέσω του δανεισμού. Βέβαια, για τη λήψη οποιουδήποτε δανείου απαραίτητη προϋπόθεση, εκτός από την εξέταση ορισμένων δεικτών, είναι η επάρκεια των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων στις καταστάσεις. Επομένως, όταν τα αποτελέσματα δεν είναι ικανοποιητικά οι οντότητες διαστρεβλώνουν τις καταστάσεις και τους δείκτες.
 - **Διατήρηση Αποτελεσμάτων σε Ομαλή Τάση :** Συνήθως, τα ασταθή αποτελέσματα συνοδεύονται με ένα βαθμό κινδύνου, καθώς επηρεάζουν την τιμή της μετοχής, για αυτό και οι οντότητες πασχίζουν να τα διατηρούν όσο το δυνατόν γίνεται αμετάβλητα. Όταν αυτό δεν επιτυγχάνεται και ο βαθμός

κινδύνου για πτώση της μετοχής είναι μεγάλος, τότε οδηγούνται στην αλλοίωση των λογιστικών στοιχείων.

- **Επιχειρησιακός Ανταγωνισμός :** Η επιδίωξη για μια καλύτερη θέση στον κλάδο συγκριτικά με τους ανταγωνιστές ή για αποτροπή δημιουργίας νέων αντιπάλων, ωθεί τις οντότητες στη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων τους. Αυτό επιτυγχάνεται, είτε μέσω της ωραιοποίησης των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων (όταν θέλουν να δείχνουν ισχυρότερες), είτε μέσω της υποβάθμισής τους (όταν θέλουν να αποτρέψουν άλλες οντότητες να εισέλθουν στην αγορά).
 - **Μερισματική Πολιτική :** Με σκοπό τη διατήρηση των αποτελεσμάτων της σε ένα σταθερό επίπεδο, οι οντότητες χειραγωγούν τις καταστάσεις, ώστε το ποσοστό των κερδών που αντιστοιχεί στα μερίσματα των μετόχων να παραμείνει σε ένα εξίσου σταθερό επίπεδο.
 - **Πίεση από Χρηματοοικονομικούς Αναλυτές :** Ένας από τους στόχους των οικονομικών μονάδων, είναι να πετύχουν ή να ξεπεράσουν τις προβλέψεις των χρηματοοικονομικών αναλυτών, διότι αυτοί λειτουργούν προς όφελος των θεσμικών επενδυτών. Για να καταφέρουν να προσεγγίσουν τις προσδοκίες αυτές και να είναι έτσι καταρτισμένες οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις ώστε να αποφέρουν όφελος και στις δύο πλευρές, τα διοικητικά στελέχη δέχονται μεγάλη πίεση και καταφεύγουν στη χρήση δόλιων τακτικών.
 - **Συγχωνεύσεις και Εξαγορές :** Όταν η οικονομική μονάδα επιθυμεί να αποκτήσει περισσότερες μετοχές μέσω της συγχώνευσης ή της εξαγοράς, τότε προβαίνει στην παραποίηση των χρηματοοικονομικών της στοιχείων.
- **Κίνητρα σχετικά με το Ρυθμιστικό Πλαίσιο Λειτουργίας.**
 - **Αντιμονοπωλιακές και Λοιπές Ρυθμίσεις :** Τα υψηλά κέρδη κεντρίζουν το ενδιαφέρον της κυβέρνησης, κάτι το οποίο την ωθεί να ελέγξει το καθεστώς της οντότητας (αν είναι μονοπωλιακό ή όχι). Η επιθυμία της οντότητας για κερδοφορία, σε συνδυασμό με την αποφυγή του ελέγχου από την κυβέρνηση, αποτελεί ένα ακόμη κίνητρο παραποίησης των αποτελεσμάτων της.
 - **Ρυθμιστικό Πλαίσιο του Κλάδου :** Ορισμένοι κλάδοι, όπως ο τραπεζικός και ο ασφαλιστικός, επιβάλλουν ένα σύνολο ρυθμίσεων που καθορίζουν την

επιχειρησιακή δραστηριότητα. Με σκοπό την πλήρη συμμόρφωση σχετικά με αυτές τις ρυθμίσεις, οι οντότητες αλλοιώνουν τα λογιστικά τους στοιχεία.

- **Φοροδιαφυγή :** Η αυξημένη φορολογία σε αρκετές χώρες λειτουργεί ως «καταπέλτης» στις μικρομεσαίες μονάδες. Έτσι, η διοίκηση παραποιεί τα κέρδη, ώστε να πετύχει την μέγιστη φορολογική ελάφρυνση και να εξασφαλίσει επιπλέον κεφάλαια, για μελλοντικές χρηματοδοτήσεις επενδυτικών προγραμμάτων.

- **Κίνητρα από Συμβατικές Υποχρεώσεις.**

- **Αμοιβές της Διοίκησης :** Οι αμοιβές της διοίκησης αναλογούν με τις οικονομικές επιδόσεις της οντότητας, ώστε να συμβαδίζουν οι στόχοι που θέτουν τα διοικητικά στελέχη με αυτούς των ανώτερων. Αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, με σκοπό την μεγιστοποίηση των απολαβών.
- **Δανειακές Συμβάσεις :** Κατά τη διάρκεια αποπληρωμής ενός δανείου, η αδυναμία επίτευξης των όρων που υποβάλλονται μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του επιτοκίου ή τη μείωση του χρονικού περιθωρίου για την αποπληρωμή. Ο λόγος για τον οποίο χρησιμοποιούνται παράνομες πρακτικές από τις οντότητες, ώστε να εμφανίζουν μεγαλύτερους δείκτες και ικανοποιητικά αποτελέσματα, είναι για να πληρούν τους όρους αυτούς και να αποδεικνύουν ότι λειτουργούν βάσει της σύμβασης που υπογράφηκε.

- **Κίνητρα σχετικά με τη Συμπεριφορά των Διοικητικών Μελών.**

- **Διατήρηση Θέσης :** Κάθε μέλος που κατέχει μια καίρια θέση στην οντότητα, είναι φυσικό να επιθυμεί την διατήρησή της, ακόμη και αν δεν είναι αρμόδιο για αυτή. Συνεπώς, με σκοπό να διασφαλίσει την υψηλόβαθμη θέση και με τον φόβο της αντικατάστασής του, σε περίπτωση αποτυχίας ή ανεπάρκειας, το άτομο κινητοποιείται στην βελτίωση της εικόνας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- **Προαγωγή στην Ιεραρχική Πυραμίδα :** Πέρα από τα μέλη που επιθυμούν να διατηρήσουν τη θέση τους στην ιεραρχία, υπάρχουν και εκείνα που

επιδιώκουν την προαγωγή τους σε αυτή. Επομένως, έχοντας ως στόχο την ιεραρχική και επαγγελματική τους ανέλιξη, καταφεύγουν στη νόθευση των αποτελεσμάτων προς το συμφέρον τους.

4.8 Στρατηγικές Ανίχνευσης και Πρόληψης της Απάτης

Η ραγδαία αύξηση του φαινομένου της Λογιστικής Απάτης στις οντότητες και οι συνεπάγουσες φθοροποιές συνέπειες, τόσο στην ίδια την οντότητα όσο και στο εξωτερικό της περιβάλλον, δημιούργησαν αμφιβολίες σχετικά με την εντιμότητα της Διοίκησης και των ανώτερων στελεχών, την αποδοτικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, την επάρκεια του Εξωτερικού Ελέγχου, καθώς και εγκυρότητα των χρηματιστηριακών αγορών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, τον εξαναγκασμό των οικονομικών μονάδων να θεσπίσουν ένα σύνολο στρατηγικών και μεθόδων, με σκοπό την αποτροπή και την έγκαιρη ανίχνευση της Απάτης στα χρηματοοικονομικά στοιχεία. Οι στρατηγικές αυτές, αποσκοπούν στην επιβεβαίωση της διαμόρφωσης ποιοτικών και αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και επιδιώκουν την τελεσφόρα λειτουργία του Εξωτερικού Ελέγχου. Η επιτυχία τους, εξαρτάται από την ρητή εφαρμογή των ακόλουθων τακτικών (Rezaee Z. 2005):

- **Ανεξαρτησία Ορκωτού Ελεγκτή/ Λογιστή :** Αν και θεωρείται αυτονόητο για την επαγγελματική δεοντολογία των ελεγκτών, κρίνεται απαραίτητο να τονιστεί η σημασία ύπαρξης και σεβασμού της ανεξαρτησίας τους. Στόχος των ελεγκτών, είναι η διασφάλιση της αξιοπιστίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στις ελεγχόμενες οντότητες, αποδεικνύοντας την εγκυρότητά τους. Για να το πετύχουν αυτό, ενδείκνυται οι απόψεις τους να χαρακτηρίζονται από αμεροληψία και σταθερότητα, ακόμη και αν είναι αντιφατικές σε σύγκριση με τις επιθυμίες της οντότητας.
- **Αποτελεσματικότητα Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου :** Οι Εξωτερικοί Ελεγκτές οφείλουν να εκτελούν το έργο τους με επαγγελματισμό, σωστή κριτική σκέψη, αντικειμενική αξιολόγηση των στοιχείων και ιδιαίτερη προσοχή στη διενέργεια των ελέγχων, ώστε να εντοπίσουν οποιαδήποτε ένδειξη Λογιστικής Απάτης. Στον Εσωτερικό Έλεγχο, οι ελεγκτές θα πρέπει να λειτουργούν με ακεραιότητα και ανεξαρτησία, χωρίς να επηρεάζονται από προσωπικά οφέλη και πειρασμούς ή από γνωριμίες με ανώτερα στελέχη, να είναι σε συνεχή επικοινωνία με τη Διοίκηση και να την ενημερώνουν για οτιδήποτε ύποπτο εντοπίζουν, να είναι σωστά εκπαιδευμένοι και να βρίσκονται σε εγρήγορση, ώστε να μην θέτουν σε

κίνδυνο την οντότητα και να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις τυχόν παρανομίες, περιορίζοντας τις πιθανότητες επανεμφάνισής τους.

- **Εκτίμηση της Ευπάθειας της Οντότητας σε Λογιστικές Απάτες :** Επιβάλλεται να πραγματοποιείται αρκετά τακτικά και σε μόνιμη βάση. Κρίνονται υψίστης σημασίας και αποτελούν ένα τρόπο άμεσης επικοινωνίας, για αυτό και θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τις οικονομικές μονάδες, αφού μπορούν να αξιοποιηθούν από εσωτερικούς και εξωτερικούς χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων για την καταγγελία απατηλών κινήσεων.
- **Έλεγχος των Εργαζομένων πριν την Πρόσληψη :** Η οντότητα οφείλει να ελέγχει το παρελθόν των ατόμων που πρόκειται να εντάξει στο προσωπικό της, να εξετάζει την εγκυρότητα των πληροφοριών που λαμβάνει και να ενημερώνεται από πρώην εργοδότες για το ποιόν τους.
- **Ενεργές Επιτροπές Ελέγχου :** Εφόσον αποτελεί ενεργό μέλος στην εταιρική διακυβέρνηση, συνεπάγεται ότι τα άτομα που συγκροτούν την επιτροπή ελέγχου πρέπει να είναι αξιόπιστα, αντικειμενικά και ακέραια, ώστε να καταρρίπτονται τυχόν αμφιβολίες και να εξασφαλίζεται η εμπιστοσύνη μεταξύ της οντότητας και των ενδιαφερόμενων χρηστών.
- **Ενίσχυση της Εταιρικής Διακυβέρνησης :** Αφορά ένα σύμπλεγμα αρχών και κανόνων, σύμφωνα με τις οποίες η οντότητα ελέγχεται και διοικείται, και απαρτίζεται από το διοικητικό συμβούλιο, τα ανώτατα διοικητικά στελέχη, την επιτροπή ελέγχου, τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές και τους κυβερνητικούς φορείς. Επίσης, στοχεύει στην προστασία των συμφερόντων των επενδυτών, ενισχύει την χρησιμότητα και τη διαφάνεια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ελέγχει την επάρκεια του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου, προωθώντας την αποτελεσματικότητά τους, και δημιουργεί αξία για τους μετόχους. Κύριο μέλημά της, είναι η διασφάλιση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
- **Εξέταση Ικανότητας Επικράτησης σε Συνθήκες Έντονου Ανταγωνισμού :** Εξετάζεται η ικανότητα της οντότητας να ανταποκρίνεται και να βγαίνει κερδοφόρα σε συνθήκες έντονου ανταγωνισμού, με τη βοήθεια πεποιθήσεων, αρχών, τρόπων δράσης και ηθικών αξιών που διέπουν τα ανώτερα στελέχη στη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Μέσω της διαρκούς αναθεώρησης των ανωτέρω,

δύναται η ενίσχυση της ποιότητας, της διαφάνειας και της αξιοπιστίας των λογιστικών δεδομένων, ελαχιστοποιώντας την πιθανότητα εμφάνισης της Λογιστικής Απάτης.

- **Επιβολή Ποινών στους Δράστες της Απάτης :** Αυτή η μέθοδος, θα συμβάλλει τόσο στην παραδειγματική τιμωρία των ενόχων όσο και στην αποτροπή των υπολοίπων από παρόμοιες ενέργειες.
- **Προγράμματα Πρόληψης της Απάτης :** Οι οικονομικές μονάδες οφείλουν να υιοθετούν και να αναπτύσσουν σύγχρονα προγράμματα πρόληψης της απάτης, ανάλογα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους. Θα πρέπει να εφαρμόζουν τις κατάλληλες πολιτικές, να τις γνωστοποιούν στα άτομα που στελεχώνουν τις μονάδες και να τηρείται πλήρης συμμόρφωση σε αυτές. Τα προγράμματα αυτά, δημιουργούνται και εκτελούνται τακτικά από εσωτερικούς ελεγκτές, ερευνητές, δικηγόρους και υπαλλήλους της διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού, οι οποίοι θα πρέπει να αξιολογούν την επάρκεια και την αποδοτικότητά τους, να υποβάλλουν σχετικές εκθέσεις στη Διοίκηση και στην επιτροπή ελέγχου και να προβαίνουν στις απαραίτητες αλλαγές, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.
- **Ύπαρξη Συστήματος Αναφοράς :** Με το σύστημα αυτό, οι εργαζόμενοι θα μπορούν να είναι σε άμεση επικοινωνία με τη διοίκηση ή τα ανώτερα στελέχη, ώστε να αναφέρουν την υποψία ή την ύπαρξη δόλιας ενέργειας. Επιβάλλεται να τηρείται η εχεμύθεια, ώστε να μην εκτίθενται οι καταγγέλλοντες και να αποφεύγονται τυχόν δυσσυνεχίες μεταξύ των υπαλλήλων, ώστε να επικρατεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης χωρίς να φοβούνται να αναφέρουν την απάτη. Εννοείται ότι, δεν θα υπάρχει κίνδυνος απόλυσης για το άτομο που θα υποδείξει τους υπαίτιους για δολιοφθορά ή τις σχετικές ενέργειες και αποδείξεις.

4.9 Συμπεράσματα

Οι υψηλές απαιτήσεις του σύγχρονου επιχειρηματικού κόσμου και τα προσωπικά κίνητρα σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, τείνουν να στρέφουν τις οντότητες, ή ορισμένα μέλη της, στην διάπραξη λογιστικής απάτης. Βέβαια, έχει αποδειχθεί κατά καιρούς ότι μεγαλύτερες είναι οι ζημιές μετά από τη χρήση δόλιων ενεργειών, παρά το κέρδος. Προκειμένου να αντιμετωπισθούν και να εξαλειφθούν οι κίνδυνοι από μια οντότητα, κρίνεται σκόπιμο να γίνει σαφές, από τον πιο απλό εργαζόμενο μέχρι και το ανώτατο στέλεχος, ότι η

λογιστική απάτη πρόκειται για ένα έγκλημα που τιμωρείται και στιγματίζει, τόσο την οντότητα ως σύνολο, όσο και τα άτομα που την διαπράττουν.

Με σκοπό να καταπολεμηθεί το φαινόμενο της απάτης, θα πρέπει να πραγματοποιούνται αυστηρότεροι έλεγχοι, εξωτερικοί και εσωτερικοί, στις οικονομικές μονάδες και να εφαρμόζονται πιστά οι στρατηγικές πρόληψής της. Επιπλέον, για την έγκαιρη ανίχνευση και την αποτελεσματική αντιμετώπιση της απάτης, επιβάλλεται το αρμόδιο προσωπικό να είναι άρτια εκπαιδευμένο και εξοπλισμένο με τις κατάλληλες γνώσεις. Οι οντότητες οφείλουν να είναι προετοιμασμένες για να χειριστούν παρόμοιες απειλές στο μέλλον και να παρέχουν στους ενδιαφερόμενους χρήστες έγκυρη πληροφόρηση, ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της οντότητας και η εύρυθμη λειτουργία των κεφαλαιαγορών.

Συμπερασματικά, η Ελεγκτική Επιστήμη παίζει σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της απάτης και θα πρέπει να στοχεύει στη σαφή διατύπωση αρχών και κανόνων, που αφορούν τη διεξαγωγή λογιστικών ελέγχων. Παράλληλα, οφείλει να επιβεβαιώνει την ορθή παρουσίαση των χρηματοοικονομικών στοιχείων και της οικονομικής κατάσταση της οντότητας, σύμφωνα με τις θεσπισμένες λογιστικές αρχές και τα αποδεκτά πρότυπα. Η Ελεγκτική πρέπει να βαδίζει παράλληλα με το σύγχρονο περιβάλλον και να εφευρίσκει νέες μεθόδους και στρατηγικές, που θα διασφαλίζουν την αποτελεσματική παρεμπόδιση των κινδύνων και την εξάλειψή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ LUCKIN COFFEE

5.1 Εισαγωγή

Η Luckin Coffee Inc., ιδρύθηκε το 2017 με έδρα τη Σιαμέν και δραστηριοποιείται στην λιανική πώληση φρέσκων χυμών, καφέ και προπαρασκευασμένων ειδών τροφίμων και ποτών στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Πρόκειται για μια οντότητα εισηγμένη στο χρηματιστήριο Nasdaq, η οποία διαθέτει καταστήματα παραλαβής, καταστήματα χαλάρωσης και κουζίνες κατ' οίκον παράδοσης με την επωνυμία Luckin, καθώς και την εφαρμογή Luckin για κινητά, μίνι πρόγραμμα Weixin και άλλες πλατφόρμες τρίτων που καλύπτουν τη διαδικασία αγοράς (Maze J. 2022).

Μετά το άνοιγμα των πρώτων καταστημάτων της στο Πεκίνο και τη Σανγκάη τον Ιανουάριο του 2018, η Luckin επεκτάθηκε γρήγορα ιδρύοντας περισσότερα από 4.500 καταστήματα τα επόμενα δύο έτη. Στα τέλη του Μαρτίου του 2020, η κινέζικη αλυσίδα ανακοίνωσε ότι εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια πωλήσεων, που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο 2019, επρόκειτο για «κατασκευασμένα» κέρδη και πωλήσεις κατά περίπου 45% (περισσότερα από 300 εκατομμύρια δολάρια), εξαλείφοντας περίπου το 75% της αξίας των μετοχών της (Wang J. 2020).

Η Luckin Coffee δημοσίευσε ψευδείς δηλώσεις, μέσω των οποίων κατάφερε να παραπλανήσει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και να αποκτήσει χρήματα, και κατασκεύασε τις οικονομικές της επιδόσεις αποκρύπτοντας τα ακριβή έσοδα και έξοδα, ώστε να δελεάσει τους επενδυτές. Βέβαια, στην προσπάθειά της αυτή, απέτυχε να διατηρήσει επαρκείς Εσωτερικούς Ελέγχους και ακριβή χρηματοοικονομικά αρχεία. Παρά το γεγονός ότι, η οικονομική μονάδα ήταν ενήμερη για τα παραπλανητικά λογιστικά αρχεία και τις «κατασκευασμένες» χρηματοοικονομικές καταστάσεις, συνωμότησε με οργανισμούς χρηματοδότησης και πωλητές και προχώρησε στη δημιουργία εικονικών οντοτήτων, ώστε να κατασκευάσει έξοδα και κόστη (Chung E. 2021).

Μετά από έρευνα που διεξήγαγαν η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α., η κινεζική ρυθμιστική αρχή κινητών αξιών και η Κρατική Διοίκηση για τη Ρύθμιση της Αγοράς της Κίνας, διαπιστώθηκε τα αυξανόμενα κέρδη της Luckin Coffee οφειλόταν σε Λογιστική Απάτη. Με την αποκάλυψη αυτή, η ίδια η οντότητα διεξήγαγε εσωτερική έρευνα, η οποία

έφερε στο φως την απάτη των περίπου 300 εκατομμυρίων δολαρίων. Δράστες σε αυτήν την υπόθεση αποδείχθηκαν δώδεκα υπάλληλοι που συνεργάζονταν με τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τον επικεφαλής Διευθυντή Λειτουργίας (C.O.O.), οι οποίοι και απολύθηκαν, ενώ στην πορεία διαπιστώθηκε η εμπλοκή του προέδρου. Αυτό, είχε ως αποτέλεσμα να βυθιστεί η μετοχή της Luckin κατά 81%, με επακόλουθο την διαγραφή της από το χρηματιστήριο Nasdaq (29 Ιουνίου 2020). Αφού ολοκληρώθηκε η έρευνα, στις 16 Δεκεμβρίου του 2020, ανακοινώθηκε η ποινή κατά της οντότητας και κατέληξαν να συμφωνήσουν σε διακανονισμό, συμπεριλαμβανομένων μόνιμων ασφαλιστικών μέτρων, για καταβολή χρηματικού προστίμου 180 εκατομμυρίων δολαρίων. Η Luckin Coffee βγήκε από την ομοσπονδιακή προστασία πτώχευσης το 2022 και πλέον λειτουργεί σε περισσότερες από 6.000 τοποθεσίες στην Κίνα, με πάνω από 16 εκατομμύρια πελάτες το μήνα (Maze J. 2022).

5.2 Χρηματοοικονομικά Στοιχεία και Μέθοδοι Παραποίησης

Τον Μάρτιο του 2019, η Luckin Coffee αποτέλεσε την πρώτη κινεζική οντότητα που εισήχθη στο χρηματιστήριο των Η.Π.Α., επιτυγχάνοντας να αντλήσει 600 εκατομμύρια δολάρια από τους επενδυτές. Λειτουργώντας πάνω από 2.300 καταστήματα στην Κίνα, η οντότητα ισχυρίστηκε ότι το μοντέλο της έχει καλύψει τη μεγάλη ακάλυπτη ζήτηση για καφέ και έχει οδηγήσει στη μαζική κατανάλωση εγχώρια, επιτρέποντας τη σημαντική ανάπτυξή της. Επιπλέον, ανέφερε ότι τα έσοδά της για το πρώτο τρίμηνο του 2019 έφτασαν τα 71,3 εκατομμύρια δολάρια, τονίζοντας την ταχεία ανάπτυξη και επισημαίνοντας τον αριθμό των πελατών και των καταστημάτων, την ποσότητα των αγαθών που πωλήθηκαν και τα έσοδα που εισπράχθηκαν. Έτσι, η εκτιμώμενη αγοραία αξία της Luckin αυξήθηκε από 1 εκατομμύριο δολάρια (Ιούλιος 2018) σε 3,9 δισεκατομμύρια δολάρια (Μάιος 2019), ενώ μετά την είσοδό της στο χρηματιστήριο η αξία της έφτασε τα 5 δισεκατομμύρια δολάρια.

Όταν αργότερα αποκαλύφθηκε η απάτη που διέπραξε η οντότητα, αποδείχθηκε πως χρησιμοποιήθηκαν τρεις τύποι τεχνικών απάτης από τους εμπλεκόμενους. Οι συμφωνίες πραγματοποιήθηκαν με την κατασκευή και χρήση κουπονιών σε τρεις ομάδες καταναλωτών : μεμονωμένους πελάτες, εταιρικούς πελάτες και πωλήσεις σε τρίτες οικονομικές μονάδες/ ενδιάμεσους πράκτορες που θα μεταπωλούσαν κουπόνια σε μεμονωμένους πελάτες. Αναλυτικότερα, παρείχαν δύο μεθόδους αγοράς στους καταναλωτές, είτε μέσω μιας πλατφόρμας ψηφιακών πληρωμών που λειτουργεί από τρίτο μέρος (π.χ. WeChat, Alipay), είτε εξαργυρώνοντας κουπόνια μέσω της εφαρμογής Luckin. Σύμφωνα με τη Luckin Coffee,

τα έσοδα από τις πωλήσεις των κουπονιών υπολογίστηκαν σύμφωνα με τον αριθμό των εξαργυρώσεων, αντί του αριθμού των κουπονιών που είχαν πουληθεί στην πραγματικότητα (Chung E. 2021).

Πρώτη Μέθοδος Παραποίησης

Η Luckin Coffee ξεκίνησε να κατασκευάζει τον αριθμό των κουπονιών, που πωλήθηκαν και εξαργυρώθηκαν από μεμονωμένους πελάτες (Απρίλιος 2019), ενώ παράλληλα ορισμένοι από τους υπαλλήλους της οντότητας, τα μέλη της οικογένειάς τους και λοιπές σχετικές οντότητες, μετέφεραν χρηματικά ποσά μέσω των τραπεζικών τους λογαριασμών σε λογαριασμούς WeChat ή Alipay, ώστε να αγοράσουν κουπόνια από την εφαρμογή Luckin. Μετά την εξαργύρωση των κουπονιών, δημιούργησαν ψεύτικες παραγγελίες, με σκοπό να χειραγωγήσουν τον αριθμό των πωλήσεων και να φαίνονται περισσότερες από τα πραγματικά δεδομένα, σημειώνοντας περισσότερες από 1 εκατομμύριο δολάρια «κατασκευασμένων» πωλήσεων (Chung E. 2021).

Δεύτερη Μέθοδος Παραποίησης

Οι υπάλληλοι της οικονομικής μονάδας άρχισαν να πωλούν κουπόνια σε ψεύτικους εταιρικούς πελάτες, οι οποίοι, όπως αποδείχθηκε αργότερα, είχαν σχέση με υπαλλήλους αυτούς (Μάιος 2019). Στη συνέχεια, οι εταιρικοί πελάτες μετέφεραν τα χρηματικά ποσά από τους εταιρικούς τους λογαριασμούς WeChat ή Alipay στην εφαρμογή Luckin, ώστε να αγοράσουν τα κουπόνια, βελτιώνοντας, έστω και τεχνητά, τις αποδόσεις και δημιουργώντας πλαστές πωλήσεις αξίας περίπου 10 εκατομμυρίων δολαρίων (Chung E. 2021).

Τρίτη Μέθοδος Παραποίησης

Με τους υπαλλήλους να χειραγωγούν τον αριθμό των κουπονιών που πωλήθηκαν σε τρίτες εικονικές μονάδες, οι οποίες με τη σειρά τους τα μεταπωλούσαν σε μεμονωμένους πελάτες, ξεκίνησε η επόμενη μέθοδος απάτης στην οντότητα. Υπάρχει, βέβαια, μια πιθανότητα οι πελάτες αυτοί να ήταν επίσης εικονικοί, αφού ούτε έκανα πραγματικές παραγγελίες ούτε εξαργύρωναν τα κουπόνια, και να λειτουργούσαν ως μεταφορείς κεφαλαίων στην Luckin Coffee. Άλλωστε, τα μη αντιπροσωπευτικά κέρδη, οι ψεύτικες παραγγελίες και οι παραποιημένες πωλήσεις κουπονιών αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος των αυξημένων εσόδων, με περίπου το 90% του συνόλου των 311 εκατομμυρίων δολαρίων.

Επίσης, μερικοί υπάλληλοι άλλαξαν τα δεδομένα από την πραγματική βάση δεδομένων επιχειρηματικών λειτουργιών σε μια ψεύτικη βάση δεδομένων. Τα δεδομένα

αυτά, απαρτίζονταν από αναφορές που καθίστανται απαραίτητες για την σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και την τήρηση των λογιστικών βιβλίων. Μετά την μετατροπή αυτή, το οικονομική τμήμα της οντότητας μπορούσε να έχει πρόσβαση μόνο στα παραπονημένα στοιχεία, αποτυγχάνοντας έτσι να εντοπίσει τον νοθευμένο όγκο συναλλαγών (Chung E. 2021).

Κατασκευασμένα Έξοδα και Επιστρεφόμενα Κεφάλαια

Η κινέζικη αλυσίδα καφέ, επέστρεψε τα κεφάλαια που αντλήθηκαν με την τρίτη μέθοδο απάτης στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, μέσω τραπεζικών εμβασμάτων και κατασκευασμένων δαπανών. Οι δαπάνες αυτές, έδειξαν ότι υπήρχαν πληρωμές σε πωλητές, οι οποίοι δεν παρείχαν υπηρεσίες στην οντότητα, συμπεριλαμβανομένων και των προμηθευτών. Επιπλέον, η Luckin κατασκεύασε κόστη με σκοπό να συνάδουν με τα υπερεκτιμημένα έσοδά της, έχοντας ως συνολικά έξοδα και κόστη για το 2019 περίπου 196 εκατομμύρια δολάρια.

Έτσι, το δεύτερο τρίμηνο του 2019, η οικονομική μονάδα υπερεκτίμησε τα έσοδα κατά 27%, τα έξοδα κατά 9% και μείωσε τις ζημίες κατά 15%, ενώ για το τρίτο τρίμηνο, παρουσίασε υπερεκτιμημένα έσοδα και έξοδα κατά 45% και 24% αντιστοίχως, υποτιμώντας την υφιστάμενη ζημία κατά 34%. Αυτό, είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η τιμή της μετοχής της κατά 60%, κάτι το οποίο ενθάρρυνε τους δράστες της απάτης να συνεχίσουν τις εικονικές πωλήσεις και τα έξοδα και το τέταρτο τρίμηνο του 2019, επιτυγχάνοντας αύξηση της τιμής της μετοχής κατά 100%.

Η Luckin Coffee, απέκτησε από την προσφορά μετοχικού κεφαλαίου περίπου 418 εκατομμύρια δολάρια, ενώ από την προσφορά μετατρέψιμων ομολόγων έλαβε περίπου 446,7 εκατομμύρια δολάρια. Οι προσφορές αυτές, βασίστηκαν στις παραπονημένες οικονομικές επιδόσεις της οντότητας, αυξάνοντας την τιμή της μετοχής της κατά 200%, μέσα σε οχτώ μήνες από την εισαγωγή της στο χρηματιστήριο (Chung E. 2021).

5.3 Ο ρόλος της Ελεγκτικής στο Σκάνδαλο

Εσωτερικός Έλεγχος

Όπως είναι ήδη γνωστό και από το σχετικό κεφάλαιο του Εσωτερικού Ελέγχου, μια από τις αρμοδιότητες των Εσωτερικών Ελεγκτών είναι η επίβλεψη της λογιστικής ακρίβειας και των διαδικασιών συμμόρφωσης. Στην περίπτωση της Luckin, υπήρχε μια βάση δεδομένων

επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, η οποία περιείχε τις πραγματικές συναλλαγές, τις πωλήσεις, τις εξαγορές και τις παραγγελίες, και μια ακόμη βάση, η οποία συγκροτούνταν από τις ψεύτικες συναλλαγές και αξιοποιήθηκε για την σύνταξη των παραποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Όταν αποκαλύφθηκε η απάτη, έγινε αντιληπτό πως το οικονομικό τμήμα της οντότητας είχε πρόσβαση μόνο στα νοθευμένα δεδομένα, χωρίς να είναι σε θέση να επαληθεύσει την ακρίβεια και την ορθότητα των συναλλαγών.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές, όχι μόνο απέτυχαν να εντοπίσουν τις εικονικές συναλλαγές, αλλά, έμμεσα, συνεργάστηκαν με τους δράστες στην χειραγώγηση της απόδοσης της οντότητας, όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, παραβιάζοντας έτσι τον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας (Chung E. 2021).

Εξωτερικός Έλεγχος

Ο Εξωτερικός Ελεγκτής, που ανέλαβε την υπόθεση της Luckin Coffee, δημοσίευσε δύο δηλώσεις. Σύμφωνα με την πρώτη δήλωση (Απρίλιος 2020), αναφέρει ότι εντόπισε τα «κατασκευασμένα» έσοδα και έξοδα από το 2019 και τα γνωστοποίησε στο Διοικητικό Συμβούλιο, ενώ στην δεύτερη δήλωση (Ιούλιος 2020), κοινοποίησε λεπτομερώς το σχετικό ζήτημα και τόνισε ότι ανίχνευσε ορισμένες παρατυπίες τον Ιανουάριο του 2020, αρνούμενος κάθε ευθύνης για το σκάνδαλο. Αργότερα, αποδεικνύεται ότι ο Ελεγκτής εξέτασε τις οικονομικές εκθέσεις της οντότητας για το 2017 και το 2018, αλλά παρέλειψε τον έλεγχο στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του 2019, ενώ απέστειλε ιδιωτική επιστολή σε ορισμένες επενδυτικές τράπεζες, επιβεβαιώνοντας την ορθότητα των οικονομικών επιδόσεων στα τρία πρώτα τρίμηνα του 2019 της Luckin. Η επιστολή αυτή, εκδόθηκε πριν από τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του 2019.

Συμπερασματικά, φαίνεται ότι ο Εξωτερικός Ελεγκτής δεν ανέφερε την πιθανή απάτη στις ρυθμιστικές αρχές, επιλέγοντας να βοηθήσει τον πελάτη και να παραβλέψει τις παρατυπίες που εντόπισε, πιθανόν για λόγους σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ της οντότητας και των επενδυτών. Η κίνησή του αυτή, οδηγεί σε εσκεμμένη παραμέληση της επαγγελματικής του υποχρέωσης και θέτει σε κίνδυνο το έργο και την αξιοπιστία του Ελεγκτή. Συνεπώς, ο Ελεγκτής απέτυχε να ενεργήσει δεοντολογικά και με ανεξαρτησία, εξυπηρετώντας τα συμφέροντα του πελάτη και επιβάλλεται να αναλάβει τις ευθύνες του, σχετικά με την συγκάλυψη της απάτης (Chung E. 2021).

5.4 Συμπεράσματα

Η ηθική αποτυχία της Luckin Coffee, ήταν πως η Διοίκηση σκόπιμα παραποίησε τα στοιχεία της οντότητας και παράγαγε ψευδή λογιστικά δεδομένα, ώστε να παραπλανήσει τους επενδυτές προς όφελός της. Οι δράστες της απάτης, φαίνεται πως προέρχονται από το εσωτερικό περιβάλλον της οντότητας, ενώ ευθύνη φέρουν όλα τα επίπεδα της οντότητας εξίσου, συμπεριλαμβανομένων των ανώτερων διοικητικών στελεχών, του διοικητικού συμβουλίου, της επιτροπής ελέγχου και των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών, ενώ τα κίνητρα πίσω από την διάπραξη της απάτης προέρχονται από συγκρούσεις συμφερόντων, ανεντιμότητα, κατάχρηση θέσεων εξουσίας και αποτυχία εκπλήρωσης καταπιστευματικών καθηκόντων.

Τρία φαίνεται να είναι τα βασικά στοιχεία που οδήγησαν στην απάτη : η εσωτερική πίεση για την επίτευξη ουτοπικών στόχων στις πωλήσεις, η απερισκεπτη Διοίκηση της οντότητας που δημιούργησε την ευκαιρία για απάτη και η πεποίθηση πως είναι αποδεκτή η χειραγώγηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων για την επίτευξη των στόχων. Παρά το γεγονός ότι, η απάτη οφείλεται συνήθως σε παραπτώματα ποικίλων μερών, η Διοίκηση έχει καθήκον να διασφαλίσει την διατήρηση των δεοντολογικών προτύπων σε μια οικονομική μονάδα. Στην περίπτωση της Luckin Coffee, αρκετοί ηθικοί παράγοντες απέτυχαν να εκπληρώσουν τις ηθικές τους ευθύνες, οδηγώντας στη Λογιστική Απάτη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Ο Έλεγχος στις οικονομικές οντότητες και η σχέση του με την αποτροπή της Λογιστικής Απάτης, πρόκειται για ένα από τα πιο δημοφιλή ζητήματα στο οικονομικό και επιχειρησιακό περιβάλλον. Μέσω της ανασκόπησης στην ιστορική εξέλιξη της Ελεγκτικής και των σχετικών μερών της, γίνεται αντιληπτό πως οι θεωρίες σχετικά με τον κύριο στόχο της Ελεγκτικής και τον ρόλο των Ελεγκτών έχουν υποστεί αλλαγές και εκσυγχρονίζονται παράλληλα με τις εξελίξεις της εποχής, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που επηρεάστηκαν σημαντικά από τα καίρια ιστορικά γεγονότα και τις οικονομικές κρίσεις. Στη σύγχρονη εποχή, πρωταρχικός της στόχος είναι η αντιμετώπιση των εταιρικών κινδύνων, που απειλούν τις οντότητες, διαστρεβλώνουν το περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων και λογιστικών στοιχείων και ζημιώνουν την οικονομική τους υγεία.

Ο Εσωτερικός και ο Εξωτερικός Έλεγχος είναι τα δύο είδη Ελέγχου που διενεργούνται σε μια οντότητα και παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες, αλλά και διαφορές. Ο Εσωτερικός Έλεγχος πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες λειτουργίες της οντότητας, είναι ενταγμένος σε αυτήν και διενεργείται από καταξιωμένους Ορκωτούς Ελεγκτές/ Λογιστές. Κύριο μέλημα των Εσωτερικών Ελεγκτών, όντας περισσότερο εξοικειωμένοι με τις δραστηριότητες της οντότητας και του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο εργάζονται, είναι ο έλεγχος και η αξιολόγηση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας των διαφόρων συστημάτων και διαδικασιών, και κατά πόσο αυτά επαρκούν για τη βιωσιμότητά της. Επίσης, οι ευθύνες τους χαρακτηρίζονται περισσότερο διοικητικές, αφού λειτουργούν ως σύμβουλοι της Διοίκησης και ενεργούν για λογαριασμό των ανώτερων στελεχών, διατηρώντας παράλληλα την ανεξαρτησία του επαγγέλματός τους.

Αντιθέτως, ο Εξωτερικός Έλεγχος διενεργείται από ανεξάρτητους Ορκωτούς Ελεγκτές/ Λογιστές, οι οποίοι δεν έχουν καμία προσωπική ή υπαλληλική σχέση με την ελεγχόμενη οντότητα και ενεργούν με εντολή και για λογαριασμό του συνόλου των μετόχων, στους οποίους παρέχουν ακριβή και εμπειριστατωμένη αναφορά σχετικά με τα ευρήματά τους. Σκοπός του, είναι η έκφραση γνώμης αναφορικά με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και τα λογιστικά στοιχεία της οντότητας, αλλά και ο έλεγχος ορθότητας και συμβατότητάς τους σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) και τις θεσπισμένες

αρχές. Σε αντίθεση με τις διοικητικές ευθύνες των Εσωτερικών Ελεγκτών, οι ευθύνες των Εξωτερικών Ελεγκτών θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν κυρίως νομικές.

Παρά τις διαφοροποιήσεις που παρουσιάζουν οι αρμοδιότητες των Εσωτερικών και των Εξωτερικών Ελεγκτών, έχουν παρατηρηθεί ορισμένα κοινά σημεία μεταξύ τους, όπως η χρήση ίδιων ελεγκτικών διαδικασιών, η υποχρέωσή τους να υπακούν σε συγκεκριμένους κώδικες συμπεριφοράς (Αντικειμενικότητα, Ακεραιότητα, Εμπιστευτικότητα, Επάρκεια) και ο συμβουλευτικός τους ρόλος στην ελεγχόμενη οντότητα. Ο Εσωτερικός Έλεγχος θα πρέπει να είναι επαρκής και αποτελεσματικός και να συνεργάζεται με το έργο του Εξωτερικού Ελέγχου, ώστε να διευκολύνεται η ελεγκτική διαδικασία και από τις δύο μεριές. Βέβαια, παρατηρείται ότι οι Εσωτερικοί Ελεγκτές επιφορτίζονται με περισσότερες ευθύνες συγκριτικά με τους Εξωτερικούς Ελεγκτές, αφού οι εκθέσεις που παρουσιάζουν χρησιμοποιούνται από τους Εξωτερικούς Ελεγκτές για τον εντοπισμό της Απάτης.

Με την παγκοσμιοποίηση να καταρρίπτει τα εθνικά σύνορα, τα αυξημένα επίπεδα του ανταγωνισμού και τις πιέσεις των ανωτέρων για επίτευξη ουτοπικών στόχων, οι ευκαιρίες και τα κίνητρα για διενέργεια απάτης πληθαίνουν όλο και περισσότερο, στρέφοντας τις οντότητες στη χρήση δόλιων πρακτικών (θεωρία του Τριγώνου της Απάτης). Η συχνότερη μορφή της Λογιστικής Απάτης, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, είναι η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και, παρά τις σύγχρονες μεθόδους πρόληψης και τις έντονες προσπάθειες για την εξάλειψή της, καθίσταται αδύνατη η αποτροπή της, δημιουργώντας ερωτήματα και αμφιβολίες για το αν επαρκεί ο Έλεγχος και κατά πόσο έχει τη δυνατότητα να εκπληρώσει τον στόχο του.

Όπως έχει αποδειχθεί κατά καιρούς, η απάτη είναι έμφυτη στα ανθρώπινα όντα, ενώ δύσκολα η πλειονότητα αποφεύγει να ενδώσει στο πειρασμό χρήσης δόλιων πρακτικών με τόσες ευκαιρίες και κίνητρα, τόσο προσωπικά όσο και οικονομικά. Η άσκηση πιέσεων για επίτευξη ουτοπικών στόχων, οι συνθήκες που επικρατούν στο ανταγωνιστικό οικονομικό και επιχειρησιακό περιβάλλον, οι προσωπικές φιλοδοξίες και η επιθυμία για απόκτηση περισσότερων ωφελειών, καθώς και η ματαιοδοξία της Διοίκησης, των ανώτερων στελεχών και των υπαλλήλων, είναι μερικά από τα κίνητρα για διάπραξη Απάτης. Άλλωστε, δεν είναι λίγες οι φορές που οι δράστες προέρχονταν από το εσωτερικό της οικονομικής μονάδας.

Από τα παραπάνω, προκύπτει πως η ανάγκη ύπαρξης και ενίσχυσης ενός λειτουργικού και αποτελεσματικού Συστήματος Ελέγχου, τόσο Εξωτερικού όσο και Εσωτερικού, κρίνεται καταλυτική για τη βιωσιμότητα της οικονομικής μονάδας. Με τις συνεχόμενες μεταβολές στην οικονομία και τα συστήματα των οντοτήτων να γίνονται όλο και πιο περίπλοκα, οι Ελεγκτές οφείλουν να παραμένουν ανεξάρτητοι και αντικειμενικοί, να

μην επηρεάζονται από τρίτα μέρη, να τηρούν πιστά τις αρχές και τις ελεγκτικές διαδικασίες και να είναι επαρκώς εκπαιδευμένοι και άρτια καταρτισμένοι, έμπειροι και σε μόνιμη εγρήγορση, ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε μορφή κινδύνου.

Βέβαια, δεν επαρκεί μόνο το έργο των Ελεγκτών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και δεν δύναται να υπάρξει κάποια στρατηγική για τον μόνιμο «αφανισμό» του φαινομένου της Απάτης. Τα μέλη της οικονομικής μονάδας, η Διοίκηση και τα ανώτερα στελέχη οφείλουν να τηρούν και να συμμορφώνονται με βάση τις θεσπισμένες πολιτικές και αρχές της, ενώ η επιβολή αυστηρότερων ποινών στους χρήστες δόλιων τακτικών κρίνεται αναγκαία για τον περιορισμό της Απάτης. Απαιτείται, λοιπόν, ένας αυστηρός κώδικας ηθικών αξιών μεταξύ του εργατικού δυναμικού και των ανώτερων και διοικητικών στελεχών, ο οποίος θα δρα ως εσωτερικός φραγμός και θα αποσκοπεί στην αποτροπή της διενέργειας Λογιστικής Απάτης.

Το λογιστικό σκάνδαλο της Luckin Coffee και τα υπόλοιπα λογιστικά και εταιρικά σκάνδαλα που έχουν αποκαλυφθεί μέχρι και σήμερα, αποτελούν σημαντικά μαθήματα, τόσο για τους εμπλεκόμενους όσο και για εκείνους που βρίσκονται σε σκέψη να διαπράξουν απάτη στο μέλλον. Βέβαια, με τη παροδική και συνεχή εμφάνιση όλο και περισσότερων απατών, φαίνεται ότι το κοινό δεν παραδειγματίζεται από τα λάθη αυτά και χωρίς κανέναν ενδοιασμό συνεχίζει να στρέφεται στην «εύκολη λύση» για να πετύχει άμεσα τους στόχους του, παρά τις τεράστιες οικονομικές συνέπειες και τα καταστρεπτικά αποτελέσματα στην υγεία της οντότητας.

Ο περιορισμός της συγκεκριμένης Διπλωματικής Εργασίας είναι ότι, δεν αποτελεί πρωτότυπη διερεύνηση ενός θέματος για την επιβεβαίωση των θεωρητικών πορισμάτων, αλλά βασίζεται στην ανασκόπηση της ήδη δημοσιευμένης αρθρογραφίας και βιβλιογραφίας, ελληνικής και ξενόγλωσσης, προκειμένου να εξαχθούν τα παραπάνω συμπεράσματα. Τέλος, μέσω της παρούσης Διπλωματικής εργασίας προβάλλεται η αναγκαιότητα για την διεξαγωγή εξειδικευμένων ερευνών, οι οποίες θα μπορέσουν να απαντήσουν σε ερωτήματα, όπως το πόσο συχνά θα πρέπει να αναβαθμίζονται οι ελεγκτικές διαδικασίες ώστε να συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα του Ελέγχου και την έγκαιρη ανίχνευση και πρόληψη της Απάτης, αλλά και να εξετάσουν το κατά πόσο η οικονομική κρίση που βιώνουμε ως χώρα επηρεάζει τα μέλη και τα στελέχη των οικονομικών μονάδων και τους Ελεγκτές, ωθώντας τους ταχύτερα στην διενέργεια Απάτης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Καζαντζής Χ. (2006), «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος – Μια Συστηματική Προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus A.E., Αθήνα
- Κάντζος, Κ. και Χονδράκη, Α. (2006), «Ελεγκτική Θεωρία και Πράξη», 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.
- Καραμάνης Κ. (2008), «Σύγχρονη Ελεγκτική», Εκδόσεις Ο.Π.Α., Αθήνα
- Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης, Π. (2013), «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής και Εσωτερικού Ελέγχου Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα
- Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης, Π. (2017), «Ελεγκτική – Εσωτερικός Έλεγχος : Θεωρία και Εφαρμογές», Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική, Θεσσαλονίκη
- Παπαστάθης Π. (2003), «Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του», Α΄ τόμος
- Παπαστάθης Π. (2014), «Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος και η Πρακτική Εφαρμογή του», Ανανεωμένη Έκδοση, Αθήνα
- Παππάς Α. (1999), «Εισαγωγή στην Ελεγκτική», Αθήνα
- Τερζάκης Γ. (1985), «Εφαρμοσμένη Φορολογική Ελεγκτική των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιχειρήσεων», Αθήνα
- Τσακλάγκανος Α. (2008), «Ελεγκτική», 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Κυριακίδη Α.Ε., Θεσσαλονίκη
- Τσακλάγκανος, Α. και Σπαθής, Χ. (2015), «Ελεγκτική», Εκδόσεις Κυριακίδη Α.Ε., Θεσσαλονίκη

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Baude J. (1996), «Ελεγκτική – Λογιστικοί Έλεγχοι και Πραγματογνωμοσύνη», Β΄ τόμος, Εγκυκλοπαίδεια του Λογιστού, Αθήνα

- Cendrowski, H., Martin, J. and Petro, L. (2015), “The Handbook of Fraud Deterrence”, John Wiley & Sons, Inc.
- Fountain L. (2016), “Ethics and the Internal Auditor’s Political Dilemma – Tools and Techniques to Evaluate a Company’s Ethical Culture”, Auerbach Publications
- Fountain L. (2016), “Leading the Internal Audit Function”, Auerbach Publications
CRC Press
- Jones M. (2012), “Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals”, John Wiley and Sons, Ltd.
- Messier, W., Glover, S. and Prawitt, D. (2008), “Auditing and Assurance Services, A Systematic Approach”, 6th Edition, McGraw – Hill International Edition
- Nzechukwu P. O. (2016), “Internal Audit Practice from A to Z”, 1st Edition, Auerbach Publications CRC Press
- Oriol A. (2019), “Detecting Accounting Fraud Before It’s Too Late”, John Wiley & Sons, Inc.
- Porter, B., Simon, J. and Hatherly, D. (2014), “Principles of External Auditing”, 4th Edition, Chichester, West Sussex, UK
- Silverstone, H., Sheetz, M., Pedneault, S. and Rudewicz, F. (2012), “Forensic Accounting and Fraud Investigation for Non – Experts”, 3rd Edition, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey
- Singleton, T. W. and Singleton, A. J. (2010), “Fraud Auditing and Forensic Accounting”, 4th Edition, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey
- Smieliauskas, W. J. and Bewley, K. (2016), “Auditing: An International Approach”, 7th Edition, McGraw – Hill Ryerson Limited
- Soltani B. (2007), “Auditing: An International Approach”, 1st Edition, Trans – Atlantic Publications, Inc.
- Thornton G. (1990), “Audit Manual”, Longman London
- Wells J. (2017), “Corporate Fraud Handbook, Prevention and Detection”, 5th Edition, John Wiley and Sons, Inc.
- Rezaee, Z and Riley, R. (2009), “Financial Statement Fraud Prevention and Detection”, 2nd Edition, John Wiley & Sons, Inc., Hoboken

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Αρθρογραφία

- Καββαθάς Σ. (2018), «Εσωτερικός Έλεγχος: Βασικός Σύμβουλος της Διοίκησης ή ένα Κέντρο Κόστους που Πρέπει να Υπάρχει;», *Accountancy Greece*
- Μπούντρος Π. (2017), «Αλλαγές στο ελεγκτικό επάγγελμα», *KPMG*

Ξενόγλωσση Αρθρογραφία

- Abdullahi, R. and Mansor, N. (2015), “Fraud Triangle Theory and Fraud Diamond Theory. Understanding the Convergent and Divergent for Future Research”, *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, Vol.5 No.4, pp. 38-45
- Alzeban, A. and Sawan, N. (2016), “The relationship between adherence of internal audit with standards and audit fees”, *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 14(1), pp. 72-85
- Asiedu, K. F. and Deffor, E. W. (2017), “Fighting Corruption by Means of Effective Internal Audit Function: Evidence from the Ghanaian Public Sector”, *International Journal of Auditing*, 21(1), pp. 82-99
- Avci, S. B. and Seyhun, H. N. (2016), “Why Don’t General Counsels Stop Corporate Crime?”, *SSRN Electronic Journal*
- Brazel, J., James, L., Thayer, J. and Warne R. (2015), “Understanding investor perceptions of financial statement fraud and their use of red flags: evidence from the field”, *Review of Accounting Studies*, Vol. 20, pp. 1373-1406
- Breger, D., Edmonds, M. and Ortegren, M. (2020), “Internal audit and standard compliance, potentially competing duties, and external auditors’ reliance decision”, *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 31(1), pp. 112-124
- Chambers, A. and Marjan, O. (2015), “A New Vision for Internal Audit”, *Managerial Auditing Journal*, pp. 34-55
- Chaney, C. and Kim, G. (2007), “The Integrated Auditor: all internal auditors need to understand core information technology (IT), control concepts and risks to provide

assurance in today technology – based business world”, *Internal Auditor*, Vol.64, pp. 46-52

- Chung E. (2021), “Case Study: Luckin Coffee Accounting Fraud”, *Seven Pillars Institute*
- Cooper, C. and Annisette, M. (2012), “Critical Perspectives on Accounting”, *Qualitative Research in Accounting & Management*, Vol.9 No.3
- Coram, P., Ferguson, C. and Moroney, R. (2007), “The Importance of Internal Audit in Fraud Detection”, *SSRN Electronic Journal*
- Demirovic, L., Isakovic – Kaplan, S. and Proho, M. (2021), “Internal Audit Risk Assessment in the Function of Fraud Detection”, *Journal of Forensic Accounting Profession*, 1(1):35-49
- DeZoort, T. and Harrison, P. D. (2018), “Understanding Auditors’ Sense of Responsibility for Detecting Fraud Within Organizations”, *Journal of Business Ethics*, 149(3), pp. 857-874
- Dorminey, J., Fleming, A. S., Kranacher, M. J. and Riley, J. R. A. (2012), “The Evolution of Fraud Theory”, *Issues in Accounting Education*, 27(2), pp. 555-579
- Drogalas, G., Pazarskis, M., Anagnostopoulou, E. and Papachristou, A. (2017), “The effect of internal audit effectiveness, auditor responsibility and training in fraud detection”, *Journal of Accounting and Management Information Systems*, 16(4), pp. 434-454
- Dumitru M. I. (2016), “Principles and rules of conduct in the internal audit activity”, *Acta Universitatis Danubius Juridica*, Vol.12 No.1
- Gordon A. (2020), “Is this the moment of truth for corporate integrity?”, *Ernst & Young Global Limited*
- Gramling, A. and Schneider, A. (2018), “Effects of Reporting Relationship and Type of Internal Control Deficiency on Internal Auditors’ Internal Control Evaluations”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.33, pp. 318-335
- Halbouni S. S. (2015), “The Role of Auditors in Preventing, Detecting and Reporting Fraud: The Case of United Arab Emirates (U.A.E.)”, *International Journal of Auditing*, 19(2), pp. 117-130
- Hubler M. (2016), “A Guide to Financial Statement Fraud, Red Flags, and Prevention Tips”, *Purdue University Global*

- Isa T. (2011), “Impacts and Losses Caused by the Fraudulent and Manipulated Financial Information on Economic Decisions”, *Review of International Comparative Management*, 12(5), pp. 929-939
- Jizi, M., Nehme, R. and ElHout, R. (2017), “Fraud: auditors’ responsibility or organizational culture”, *International Social Science Journal*, 66(221-222), pp. 241-255
- Kassem, R. and Higson, A. (2012), “The New Fraud Triangle Model”, *Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences*, 3(3): 191-195, p. 7
- Levy H. B. (2020), “History of the Auditing World, Part 1”, *The CPA Journal*
- Luminita I. (2018), “Errors and Fraud in Accounting: The Role of External Audit in Fighting Corruption”, *SSRN Electronic Journal*
- Marianne O. (2009), “The Role of External Auditors in Corporate Governance: Agency Problems and the Management of Risk”, *SSRN Electronic Journal*
- Margo, C. and Cunha, P. (2017), “Red Flags in Detecting Credit Cooperative Fraud: The Perceptions of Internal Auditors”, *Review of Business Management*, 19:469-491
- Maze J. (2022), “Luckin Coffee emerges from bankruptcy two years after accounting scandal”, *Restaurant Business*
- Mui G. Y. (2018), “Defining Auditor Expertise in Fraud Detection”, *Journal of Forensic and Investigative Accounting*, 10(2), pp. 168-186
- Norman, C. S., Rose, A. M. and Rose, J. M. (2010), “Internal audit reporting lines, fraud risk decomposition, and assessments of fraud risk”, *Accounting Organizations and Society*, 35(5), pp. 546-557
- O’ Reilly-Allen, M. and Zikmund, P. E. (2009), “Whose Responsibility is it to Deter and Detect Fraud? The Role of Management, the Auditor and the Fraud Examiner”, *Journal of Global Business Management*, 5(1), pp. 51-60
- Perols, J. and Lougee, B. (2011), “The relation between earnings management and financial statement fraud”, *Advances in Accounting*, Vol.27, (1), pp. 39-53
- Petraşcu, D. and Tieanu, A. (2014), “The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection”, *Procedia Economics and Finance*, 16, pp. 489-497
- Quantivate (2019), “Internal Audit vs. External Audit: What’s the Difference?”, *Quantivate*

- Rasha, K. and Higson, A. W. (2016), “External Auditors and Corporate Corruption: Implications for External Audit Regulators”, *American Accounting Association*, Vol.10 No.1, pp. P1-P10
- Rezaee Z. (2005), “Causes, Consequences, and Deterrence of Financial Statement Fraud”, *Critical Perspectives on Accounting*, 16(3), pp. 277-298
- Salem M. S. M. (2012), “An Overview of Research on Auditor’s Responsibility to Detect Fraud on Financial Statements”, *The Journal of Global Business Management*, 8(2), pp. 218-229
- Stempel J. (2021), “Luckin Coffee in \$175 mln class action settlement over accounting fraud”, *Reuters*
- Teck-Heang, L. and Ali, A. (2008), “The evolution of auditing: An analysis of the historical development”, *Journal of Modern Accounting and Auditing*, Vol.4, p.8
- Wang J. (2020), “Credit Analytics Case Study: Luckin Coffee Inc.”, *S&P Global*